PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 62 (1750) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr.

TRST, četrtek 15. marca 1951

Cena 15 lir

Vlada FLRJ ne bo storila ničesar, kar bi bilo v nasprotju z upravičenimi jugoslovanskimi narodnimi interesi.

EDVARD KARDELJ

NOVI GROMIKOVI PREDLOGI na konferenci namestnikov

Zahodne delegacije so mnenja, da je treba te predloge temeljito proučiti - Zanikujejo vesti o nesoglasjih med zahodnimi delegati

PARIZ, 14. — Današnji seji namestnikov je predsedoval francoski delegat Parodi, ki je ugotovil, da se je včeraj delo namestnikov usmerilo v bolj konkretno smer, ter je pripomnil, da bi se lahko sporazumeli, da bi točka o izboljšanju položaja v Evropi bila na prvem mestu dnevnega reda, ter je vprašal Gromika, ali se s tem strinja. Gromiko je odgovoril, da v Parodijevih besedah ni nič takega, o čemer bi bilo treba razpravljati.

Nato je Gromiko dejal, da želi spremeniti svoj dnevni red, kakor sledi: 1. štiri velike države naj uveljavijo potsdamski dogovor o razorožitvi Nemčije;

2. proučitev vzrokov sedanje mednarodne napetosti v Evropi in sredstev, da se zajamči stvarno in trajno izboljšanje odnosov med Sovjetsko zvezo, ZDA, Veliko Britanijo in Francijo, vštevši vprašanje znižanja oboroženih sil štirih držav. (Ta točka predstavlja združitev tretje sovjetske točke in prve točke zahodnega dnevnega reda);

3. sovjetska delegacija se odreka svoji prejšnji drugi točki in sprejema tretjo točko zahodnega dnevnega reda: «Vprašanja, ki se tičejo obnovitve enotnosti Nemčije in priprave mirovne pogodbe».

Na vprašanje Parodija je Gromiko izjavil, da vrstni red omenjenih točk ni dokončen. O njem bi lahko še razpravljali izvzemši prvo točko, ki se nanaša na razorožitev Nemčije.

Na vprašanje Jessupa je Gromiko izjavil, da je prva točka zahodnega dnevnega reda nesprejemljiva.

Po kratki prekinitvi seje je Jessup izjavil, da po njegovem mnenju ni Gromiko odgovoril na vse ugovore zahodnih delegacij. Angleški delegat Davies je podprl to stališče, pripomnil pa je, da zaslužijo Gromikovi predlogi temeljito proučitev. Dejal je, da ima nekatere pomisleke o nepristranosti nekaterih strani sovjetskega predloga in je ponovil, da se vprašanje razorožitve Nemčije lahko proučuje samo v okviru splošne napetosti v Evropi. Zaključil je, da je razprava vedno koristna in da je treba sovjetske predloge skrbno proučiti. Prihodnja seja bo jutri popoldne.

Na koncu današnje seje namestnikov je predstavnik francoske delegacije izjavil: «Današnji korak sovjetske delegacije je vsekakor treba upoštevati in je rezultat kohezije, ki so jo pokazali trije zahodni namestniki pri sestavi svojega dnevnega reda».

Vse vesti o različnem stališču med zavezniki, o katerih so nekateri informatorji govorili, so neutemeljene. Glede tega se je pisalo, da je Morrisonovo stališče glede vprašanj, o katerih razpravljajo v Parizu, drugačno kakor Bevinovo. To pa ne odgovarja resnici», je zaključil omenjeni predstavnik.

Dullesove obtožbe na račun SZ

FILADELFIJA, 14. — Danes je v Filadelfiji govoril republikanski svetovalec ameriškega zunanjega ministrstva John Foster Dulles. Dejal je, da pomeni odklonitev ZSSR za sodelovanje pri sklenitvi mirovne pogodbe z Japonsko nadaljevanje sovjetske politike proti miru v Aziji. Rusija bi morala biti prva, ki bi morala podpisati mirovno pogodbo z Japonsko, ker je tam dobila že več, kot je mogla pričakovati. Izjavil je, da se je Rusija v Mandžurji polastila japonskih investicij v vrednosti 1,800.000 dolarjev, ne glede na številni vojni plen.

Dulles je dejal, da je namen zahodnih držav likvidirati sedanji kolonialni sistem v Aziji in ga nadomestiti z novimi odnosi na podlagi enakopravnosti in prijateljstva med zahodom in vzhodom. Dejal je, da so Indija, Pakistan, Ceylon, Burma, Indokina, Indonezija in Filipini «pridobile svojo politično svobodo na miroljuben način».

Danes je izjavil avstralski zunanji minister, da morajo ZDA podpisati poleg mirovne pogodbe z Japonsko tudi pogodbo, s katero bo Japonska dobila pravico vzdrževati svoje vojaške sile.

Nova holandska vlada

HAAG, 14. — Nova holandska vlada je končno sestavljena. Ministrski predsednik je socialist Willem Drees, zunanji minister liberalec Stikker.

V vladi je 6 katoličanov, 5 socialistov, 2 pripadnika krščanske zgodovinske stranke, 1 liberalec in 1 neodvisen.

Morrison priredil sprejem na čast delegaciji FLRJ

LONDON, 14. — Britanski zunanji minister Morrison je danes priredil kosilo na čast jugoslovanski delegaciji, ki jo vodi podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Moša Pijade. Navzoč je bil tudi jugoslovanski poslanik v Londonu dr. Brilej, stalni tajnik v zunanjem ministrstvu sir William Strang, šef departmana za balkanska vprašanja Ghetham in drugi.

Ben Gurion sprejel jugoslovansko delegacijo

JERUZALEM, 14. — Včeraj je predsednik vlade David Ben Gurion sprejel delegacijo jugoslovanskih sindikatov, ki je sedaj v Izraelu, in se je vljudno razgovarjal s člani delegacije. Včeraj je delegacija obiskala razne ustanove v Jeruzalemu.

Prva seja komisije OZN za nadzorstvo miru

LAKE SUCCESS, 14. — Komisija za nadzorstvo miru, ki jo je ustanovila glavna skupščina OZN 3. novembra lanskega leta, bo imela pojutrišnjem svojo prvo sejo. V komisiji so predstavniki štirinajstih držav: ZDA, Sovjetska zveza, Francija, Velika Britanija, Kitajska, Kolumbija, Indija, Iran, Izrael, Nova Zelandija, Pakistan, Švedska, ČSR in Urugvaj.

Naloga komisije je opazovati in poročati glavni skupščini o položaju na katerem koli področju, kjer nastane mednarodna napetost, katere podaljšanje bi lahko spravilo v nevarnost mir in mednarodno varnost. Vendar pa je potrebno vabilo in pristanek države, na katere ozemlje mora komisija odpotovati.

Sestanek Varnostnega sveta, ki bi moral biti jutri, in na katerem so imeli razpravljati o vprašanju Kašmira, je bil odložen na 21. marca. Domnevajo, da so še vedno v teku pogajanja med Veliko Britanijo in ZDA, ki [illegible] predložili resolucijo s tem v zvezi in o kateri razpravljajo v Varnostnem svetu.

Zaposlitev italijanskih delavcev v Veliki Britaniji in Afriki

Anglo-italijanski razgovori so se končno dotaknili konkretnih vprašanj - Moša Pijade na kosilu pri Morrisonu

LONDON, 14. — Angleški finančni minister Hugh Gaitskell in minister za delo Aneurin Bevan sta prisostvovala današnjim razgovorom zunanjega ministra Herberta Morrisona z De Gasperijem in Sforzo. Attlee razgovorom ni prisostvoval.

Današnji razgovori so se končno dotaknili vprašanj, ki so za Italijo zares važna: italijanske terjatve v funtih šterlingih, surovine in predvsem izseljevanje italijanskih delavcev, v prvi vrsti rudarjev, v Anglijo. Zdi se, da v italijanskih krogih v Londonu gojijo veliko upanje, da bo Italija lahko poslala v Veliko Britanijo, zlasti pa v nekatere afriške pokrajine, precejšnje število italijanskih rudarjev. Poleg tega pravijo, da je Anglija pristala na to, da bo zastopala italijanske interese, kar se tiče delovne sile, v organih OZN, v katerih Italija ni zastopana.

Na italijanski strani upajo, da bodo razgovori dosegli konkreten uspeh v tem vprašanju, ki je za Italijo zaradi ogromne brezposelnosti zelo važno.

V italijanskih krogih v Londonu je povzročilo nekoliko negodovanja dejstvo, da je Morrison prekinil razgovore z italijanskimi predstavniki, da bi prisostvoval kosilu, ki ga je priredil jugoslovanski parlamentarni delegaciji. Na vprašanje novinarjev v Foreign Officeu niso zadeve komentirali, temveč so samo pripomnili, da pač «Morrison ni mogel biti na dveh kosilih». Po vesteh agencije United Press je Morrison danes še enkrat poudaril italijanskim gostom, «da je v interesu Italije in Jugoslavije, da medsebojno rešita vprašanje Trsta». Uradni komentar, ki ga prenaša ista agencija, pravi, da britanska vlada «ne želi podpirati ne ene ne druge stranke, kar se tiče tržaškega vprašanja».

Popoldne ob 15.30 je Morrison ponovno pričel z razgovori z grofom Sforzo: Prisoten je bil tudi minister za delo Aneurin Bevan.

Italijansko - angleški razgovori bi se morali končati danes zvečer, možno pa je, da se bosta De Gasperi in Sforza jutri še enkrat sestala z Attleejem in Morrisonom. Odhod italijanskih državnikov iz Londona še ni točno določen, ker pa bo moral Sforza prisostvovati zasedanju ministrskega odbora evropskega sveta, ki se bo pričelo v petek v Parizu, je gotovo, da bo iz Londona odpotoval vsaj v četrtek zvečer.

V zvezi s kosilom, ki ga je Morrison danes priredil jugoslovanski parlamentarni delegaciji, ki jo vodi Moša Pijade in na katero je bilo povabljeno 36 oseb, toda noben italijanski predstavnik, poroča agencija AFP, da je Morrison izrazil Moši Pijade zadovoljstvo angleške vlade z jugoslovanskim stališčem glede Trsta; ki ga je izrazil v svojem nedeljskem govoru maršal Tito:

V zvezi z italijanskimi poskusi, da bi na vsak način izsilili potrdilo za tristransko noto glede Trsta, je treba omeniti vprašanje nekega italijanskega novinarja, postavljeno predstavniku angleškega zunanjega ministra. Ameriški predstavnik je — kot že včeraj Attlee — odgovoril, da se ameriško stališče ni spremenilo, dostavil pa je, da bi bile ZDA «zelo naklonjene» neposrednim pogajanjem med Italijo in Jugoslavijo za mirno rešitev tržaškega vprašanja. Ponovila se je torej včerajšnja londonska izjava — formalnim besedam o nespremenjeni politiki je sledil poziv k «neposrednim pogajanjim».

Španska republikanska vlada o demonstracijah v Barceloni

Komentarji francoskega tiska - Ponekod delavci še stavkajo - Aretirali so okoli 300 demonstrantov

BARCELONA, 14. — Po znanih dogodkih v Barceloni je središče mesta dobilo danes zopet svoj običajni videz ki so ga motile samo oborožene straže, ki so s puško v roki krožile po mestu. Vse drugačen položaj pa je v predmestjih, kjer se delavci še vedno niso vrnili na delo v številnih tovarnah. Delavci v tovarni «Vulcano» so danes prišli na delo pod pogojem, da jih ne zaščiti policija.

Vozovi cestne železnice prevažajo potnike kljub temu, da imajo razbita okna. Policisti posebno pazijo na kolesarje in jih ustavljajo ter pregledujejo njih osebne dokumente. Po uradnih poročilih je število aretiranih naraslo na 300. Posebno veliko število edinic policije je opaziti v delavskih predmestjih.

V pristanišču je še vedno lahka križarka in trije torpedni lovci, ki s svojimi topovi in mornarji na krovu groze katalonskim delavcem, kateri so se prvič v zgodovini Francovega režima uprli vladnim ukrepom.

Španska uradna agencija poroča zvečer, da so v Barceloni danes aretirali 72 oseb. Doslej pa ni bilo objavljeno nobeno poročilo, ki bi govorilo o skupnem številu aretiranih oseb. Barcelonski radio je danes zvečer oddajal opozorilo ravnateljem podjetij, da so v celoti odgovorni za red v svojih podjetjih.

Civilni guverner province Barcelona se je danes zvečer vrnil v mesto s potovanja po nekaterih mestih svoje province. Delavci so se marsikje že vrnili na delo, v nekaterih tovarnah delo še vedno stoji. Oblasti grozijo z zaporo teh tovarn za nedoločen čas.

Dogodke v Španiji zasleduje s posebnim zanimanjem francoski tisk. Listi, ne glede na politično barvo pozdravljajo demonstracije katalonskega ljudstva proti Francovi tiraniji. «Combat», neodvisni levičarski časopis pravi, da pomenijo demonstracije v Barcelon- začetek propada španske diktature. Staro katalonsko mesto je demonstriralo svoje nezadovoljstvo nad režimom suženjstva in revščine, ki tlači. Špansko ljudstvo je govorilo. List «Franc Tireur» pravi: Naj se zgodi kar koli, veliko barcelonsko gibanje je začetek borbe za osvoboditev, do katere bo prišlo prej ali kasneje. «l'Aube» piše, da so v Španiji zelo velike socialne razlike in da je revščina večja kakor v vsaki drugi zahodni državi. Celo «l'Aurore», desničarski časopis, ki je svojčas zagovarjal diplomatsko priznanje frankističnega režima, piše, da mora španska vlada razumeti, da je minul čas, da bi se država oslanjala na policijo. Socialistični list «l'Populaire» piše: «Demonstracije v Barceloni kažejo v jasni luči sovraštvo in globoko nezadovoljstvo ljudstva proti frankističnemu režimu».

V noti, ki so jo danes izročili novinarjem, izjavlja španska republikanska vlada v izgnanstvu, da zadnji dogodki v Barceloni dokazujejo naraščajoče nezadovoljstvo ljudstva in nestalnost Francovega totalitarnega režima. Nota dodaja: Špansko ljudstvo je več let gojilo upanje, da bo nastala sprememba in da bo prišlo do normalne demokracije s podporo OZN. To je bil vzrok, da se ni oglašalo in mnogi so v nasprotju z resnico to tolmačili kot dokaz zadovoljstva ali prilagoditve diktaturi.

Nerazumljivo stališče Združenih narodov, ki niso uveljavili niti svojih lastnih sklepov iz leta 1946, je dokazalo Španiji, da ne more računati na nobeno solidarnost iz tujine in da mora računati samo nase. Toda še je čas, da se Španiji in Evropi prihranijo posledice nasilne spremembe režima pod pritiskom revščine in obupa».

Nato poudarja nota, da republikanska vlada že več let zahteva naj bi «s politično podporo in z inozemskimi krediti» omogočili razpis svobodnih volitev, da se uvede nov režim, ki bo res predstavljal ljudsko voljo.

Ali bo Queuille uspel?

Francoska skupščina bo nadaljevala razpravo o vprašanju volilne reforme

PARIZ, 14. — Queuilleova vlada mora sedaj zopet načeti vprašanje volilne reforme, zaradi katere je pred dvema tednoma Plevenova vlada padla. V četrtek bo narodna skupščina nadaljevala razpravo o tem vprašanju. Zdi pa se, da bo Queuille postopal bolj previdno. Za sedaj namerava doseči, da se skupščina izreče samo za večinski sistem namesto proporcionalnega, ki je veljal leta 1946.

Glede tega so se stranke vladne koalicije strinjale, ko pa je prišlo do razpravljanja o načinu večinskega glasovanja, je prišlo do spora, in sicer glede vprašanja, ali naj se volitve izvedejo z enkratnim ali pa z dvakratnim glasovanjem. To vprašanje pa namerava Queuille načeti potem, ko bi načrt volivnega zakona že prerešetal republiški svet (znano je, da je večina v narodni skupščini za enkratno glasovanje, republiški svet pa za dvakratno). Queuille upa, da bo do takrat našel kako rešitev.

Važno je tudi stališče, ki ga bodo posamezne stranke zavzele glede združitve list in od tega bo odvisen dokončni sklep o enkratnem ali dvakratnem glasovanju.

Sklepi Arabske lige glede Maroka

KAIRO, 14. — Politični odbor Arabske lige je zaključil proučevanje maroškega vprašanja in je sprejel sledeče resolucije: 1. poslali bodo noto francoski vladi v imenu vseh arabskih držav, s katero bodo zahtevali ureditev maroškega vprašanja, tako da se odpravi vsak nesporazum; 2. pozvali bodo vlade islamskih in vzhodnih dežel, naj se pridružijo temu koraku Arabske lige; 3. če ti napori ne bodo uspeli, bo Arabska liga predložila maroško vprašanje glavni skupščini OZN; 4. če sedaj bodo zahtevali od tajništva OZN, naj se vprašanje Maroka vpiše na dnevni red male skupščine OZN; 5. tajništvo Arabske lige mora zbrati vse potrebne informacije in izvesti popolno preiskavo o vseh straneh maroškega vprašanja; 6. politični odbor Arabske lige se bo moral sestati pred sestankom glavne skupščine OZN, da prouči stališče francoske vlade ki ga bo zavzela na podlagi korakov Arabske lige. Te resolucije bodo predložili svetu Arabske lige, ki se bo sestal 17. marca.

V Vzhodni Nemčiji kritizirajo tisk

BERLIN, 14. — Uradni bilten kominformistične «Enotne socialistične stranke» Vzhodne Nemčije kritizira danes napake strankinega tiska. Bilten pravi, da tisk predvsem ni populariziral «velikih političnih sklepov». Tako n. pr. o Grotewohlovem pismu kancleriju Adenauerju 40 odst. prebivalstva sploh ni bilo poučeno. V začetku leta listi baje niso dovolj energično opozorili na «titovsko nevarnost». Bilten očita nadalje kominformističnemu tisku v Vzhodni Nemčiji, da je zanemarjal kmečke probleme in da zlasti ni «mobiliziral kmetov za obvezno oddajo». Končno pravi bilten, da je tudi sestava redakcij nezadovoljiva.

Jugoslovanski študentje na obisku v Franciji

BEOGRAD, 14. — Na vabilo Narodne zveze francoskih študentov bo glavni odbor Ljudske mladine Jugoslavije poslal svoje delegate na kongres Narodne zveze francoskih študentov, ki bo od 26. marca do 1. aprila v Aix Les Bains.

Na vabilo neke italijanske študentovske organizacije bo konec tega meseca delegacija jugoslovanskih študentov odpotovala v Italijo.

Zahodni tisk o novem zakoniku v FLRJ

NEW YORK, 13. — Ves ameriški tisk posveča obširne članke sprejemu novega kazenskega zakonika v Jugoslaviji. Listi «New York Times», «Christian Science Monitor» in «San Francisco Chronicle» poudarjajo, da se kljub temu, da se ZDA ne strinjajo z družbeno ureditvijo v Jugoslaviji, mora priznati globoka demokratičnost ukrepov, ki jih v Jugoslaviji podvzemajo.

PARIZ, 13. — Predsednik francoske republike je danes zjutraj sprejel novega jugoslovanskega poslanika v francoski prestolnici Srdjana Prico, ki mu je predložil poverilnice. Predsednik Auriol mu je izrekel dobrodošlico in naglasil prijateljstvo, ki veže obe državi. Navzoč je bil tudi zunanji minister Schuman.

Akrobati...

Že včeraj smo napovedali, da se bo italijanski šovinistični tisk postavil na glavo, če bo treba, samo da bi špekuliral z včerajšnjimi Attleejevimi izjavami glede Trsta. S tem se nočemo niti malo hvaliti — napoved ni bila težka. Le poglejte današnji «Giornale di Trieste»: akrobacij boste našli tam za najboljši cirkus, samo da bi dokazali, da je «proposta tripartita», «cambiale», «impegno solenne» in kaj vem še vse, še vedno v veljavi, čeprav je «Daily Herald», angleško laburistično glasilo, zapisal, dovolj pomembno (prav ob De Gasperijevem obisku), da je vsiljevanje volje velesil — anahronizem, in čeprav je Attlee dejal, da je edina pot do rešitve tržaškega vprašanja — neposreden sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Akrobacija je lepa stvar; nekateri — telovadci namreč — se trudijo vse življenje, da bi se ji približali, in v cirkusu jo kažejo za denar; uredniku klerikalno-šovinističnega časopisa pa je treba samo pero pomočiti v črnilnik — in vse ostalo mu skombinira njegova akrobatska domišlija. Tudi način, da zaslužiš dobro plačo.

...Shylocki...

Današnji «Giornale di Trieste» se ne ustavlja pri akrobaciji. V posebnem članku dokazuje, da je Tržaško ozemlje nedeljivo, da ima «slovansko prebivalstvo hvaležen spomin na Italijo (o sancta simplicitas, bi rekel rajnki Hus, ki je bil optimist) in da če je treba o čem razpravljati, je to Zadar, Reka, Lošinj itd., sklicujoč se na «principio morale dell'autodecisione che era stato promesso ai popoli, come il toccasana per tutti i loro mali, dopo il 1918». Wilson, ki je bil — resnici na ljubo — takrat avtor ideje o «autodecisione», je med drugim začrtal glede razmejitve med Italijo in Jugoslavijo svojo, Wilsonovo linijo (ki se je — spet resnici na ljubo — na «autodecisione» požvižgala), toda to šovinistom takrat ni bilo dovolj. Danes se nam isti ljudje — ki skušajo zlorabljati položaj Jugoslavije v pogojih kominformističnega napadalnega pritiska — zdijo kot stari žid Shylock v Shakespearovi igri «Beneški trgovec», ki je hotel imeti funt srčnega mesa od svojega prijatelja, ki je zašel v nepriliko. Zadevo je pravzaprav rešil že Shakespeare: Shylock se je osramočen umaknil....

...lažnivci...

Današnji «Messaggero Veneto» objavlja nekako «pismo» županov (t. j., podeštatov, z vsem, kar pod tem razumemo) Nadiške doline. To pismo, namenjeno nekemu švicarskemu novinarju, ki je z lastnimi očmi videl «reševanje manjšinskega vprašanja» v Italiji, trdi, da v «videmski provinci» slovenske manjšine sploh ni, temveč samo ljudje, ki «doma, med štirimi stenami, govorijo slovenski dialekt», sicer pa so «dobri Italijani». Mar «bimillenaria» (o laži, ki se v tej besedi skriva, danes ne bomo razpravljali) res potrebuje «Italijane», ki «med štirimi stenami» (torej vendar) govorijo slovensko? Če je tako, si je že s tem samim izdala ubožno spričevalo. Beneški Slovenci pa ostajajo domovina Čedermacev kljub vsem pismom raznih «podeštatov». Vse ostale «ragioni geografiche, economiche, commerciali, demografiche, storiche, culturali», pa [illegible] si obdržijo «podeštati» zase. (O trditvi, da «la nazione italiana e' costituita da genti di varia stirpe — glej, priznanje! — che Roma unificò con la sua potenza politica, con la sua superiorità civile e morale» pa bi se ob priliki povrnili z zgodbo o preseljevanju narodov, to je o času po trenutku, ko se je Odoakar požvižgal na «superiorità civile e morale» in ko je bila rimska «potenza politica» samo še zgodovina).

...demagogi

Vidali je s svojo papeško nezmotljivostjo včeraj govoril o Trstu. Poudaril je seveda — kako bi vendar drugače, ko pa Gromiko, to je Moskva, tako hoče — «spoštovanje mirovne pogodbe». O tem je Pajetta povedal svojo pesem, dokaj bolj odkrito kot Vidali. Guverner je zanje samo vmesna stopnja za priključitev k Italiji. Pa končno — Vidali je danes postal strokovnjak za ogrske kulake, ki «prostovoljno dajo zemljo državi» in za makedonske strateške ceste — kdo bi mu torej zameril, če v vprašanju Trsta ne zna povedati vse resnice, kot jo je povedal n. pr. Pajetta. Ali pa je noče, ker je demagog?

Pred začetkom pogajanj za premirje na Koreji?

Mac Arthurjeve čete v Seulu - Severnokorejske in kitajske čete se naglo umikajo

TOKIO, 14. — Danes ob 12,40 po krajevnem času je pet izvidnic nekega južnokorejskega zbora vdrlo v Seul, pri čemer niso naletele na noben odpor. Zdi se, da so severni Korejci zapustili mesto še pred jutranjo zarjo.

Na srednjem bojišču je prva ameriška konjeniška divizija napredovala danes tako daleč, da je oddaljena samo še 30 km od 38.vzporednika. Zdi se, da je vsak odpor sovražnika pod 38.vzporednikom prenehal. Kitajci in severni Korejci so se poroči umikali s tako naglico, da jih sile OZN niso mogle niti zasledovati. Po vsej fronti, ki je dolga 240 km, ni osma armada pri svojem napredovanju zasledila sovražnika.

Današnje poročilo osme armade javlja, da so sile OZN naletele na šibek odpor na vsem bojišču. Približno 8 km severno od Jongsuri so odbile napad nekega sovražnega oddelka. Na vseh ostalih odsekih se je nadaljevalo zavezniško napredovanje in izvidnice so prodrle več kilometrov preko dosedanjih obrambnih sovražnikovih črt in pri tem naletele samo na manjše skupine na cestnih blokih in strateško važnih položajih.

Letalstvo je istočasno podpiralo ozemeljske operacije. Pomorske sile pa so bombardirale na vzhodni obali prometne zveze na področju Vonsona, Songina in Chongina.

V Londonu so prejeli z zadovoljstvom, vendar pa z zmernostjo vest o zavzetju Seula po silah OZN. To vest so sprejeli v zvezi z vprašanjem 38. vzporednika, ki je posebno težko. Prepričani so, da pri tem sile OZN ne bodo mogle ničesar pridobiti, še manj pa pekinška vlada, v tej vojni izčrpavanja. Danes zvečer so izjavili na angleškem zunanjem ministrstvu, da še vedno drži izjava Attleeja, po kateri sile OZN ne bi smele prekoračiti 38. vzporednika. Izjavljajo, da bi mogle prav sedaj kitajske oblasti izkoristiti sedanji položaj in pričeti z mirovnimi pogajanji. Po nepotrjenih vesteh je baje imel angleški zastopnik v Pekingu razgovor s kitajskim predstavnikom zunanjega ministrstva glede morebitnega premirja.

Kakor javlja današnji «New York Times», so v krogih OZN mnenja, da je nemogoča združitev Koreje s pomočjo vojaške akcije. List piše, da bi v višini 38. vzporednika bila zaključena vojaška naloga OZN. Drugo nalogo OZN, in sicer glede združitve Koreje, bi mogli doseči s političnimi pogajanji, ki bi mogla trajati dolgo časa.

V krogih OZN so sprejeli z zadovoljstvom izjave generala Ridgwaya, po katerih bi povrnitev sil OZN v bližino 38. vzporednika pomenila zmago, ki bi upravičila sedanje napore sil OZN na Koreji. To izjavo imajo za zelo pomembno in sodijo, da bo vojaško poveljstvo ustavilo operacije na 38. vzporedniku in ne bo zasledovalo severnih Korejcev in Kitajcev še bolj proti severu. Medtem nočejo v uradnih ameriških krogih dati posebne pozornosti izjavam Ridgwaya, katerih namen bi bil po mnenju ameriških krogov samo dvigniti moralo tamkajšnjih čet. Osebnosti v Lake Successu, ki so sledile od blizu naporom odbora za dobre usluge, izjavljajo, da je prav sedaj prišel trenutek, ko bi bilo najbolje pričeti s pogajanji.

Kratke vesti

LONDON, 14. — Attlee je danes v spodnji zbornici javil, da so imenovali preiskovalno komisijo, ki bo proučila britanske zakone, ki sedaj urejujejo razporoko. Prvikrat po 48 letih bo britanski zakon o razporoki znova proučila komisija, ki jo bodo sestavljale neodvisne osebnosti in ki jo bo uradno imenovala vlada.

PARIZ, 14. — Danes je ministrski predsednik Queuille sprejel generala Eisenhowerja. Zjutraj se je Queuille razgovarjal s francoskim rezidentom v Maroku generalom Juinom.

NEW YORK, 14. — Ravnatelj ameriške delegacije «CARE» Paul French je poročal včeraj v Clevelandu o svojih vtisih iz Jugoslavije. Dejal je, da je nanj napravila še poseben vtis volja jugoslovanskega ljudstva do dela. French je pozval navzoče, naj povečajo pomoč Jugoslaviji. Včeraj je bilo tudi v Detroitu veliko zborovanje v korist pomoči Jugoslaviji.

SANTIAGO DEL CILE, 14. — Čilska vlada je pristala na imenovanje Lazarja Liliča za jugoslovanskega ministra v Čileju.

DJAKARTA, 14. — Komisija OZN za Indonezijo je javila, da od 6. aprila t. l. ne bo več potrebovala svojih vojaških opazovalcev, ker je nastal zadovoljiv položaj z umikom nizozemskih čet iz Indonezije.

SANTIAGO DEL CILE, 14. — Gospodarski odbor gospodarskega in socialnega sveta OZN je sprejel resolucijo, ki so jo predložile Indija, Iran, Mehika, Pakistan in Filipine in ki določa, naj bi na prihodnjih zasedanjih temeljito proučili gospodarski položaj Afrike in Srednjega vzhoda.

BEOGRAD, 14. — Danes je bil po enajstih letih prekinitve obnovljen promet «Simplon - Orient Express», ki veže Atene s Parizom. Prvi vlak je prišel danes zjutraj v Beograd in je nadaljeval pot skozi Solun v Atene. Vožnja iz Pariza v Atene traja tri dni.

Potres v Zahodni Nemčiji

BONN, 14. — Potres je danes zjutraj povzročil v Zahodni Nemčiji, škodo, ki jo cenijo ne en milijon in pol mark (približno 216 milijonov lir). Zaenkrat ne poročajo o človeških žrtvah.

Potres so čutili tudi v vsej zahodni Evropi, zlasti pa v Severni Franciji, Belgiji in na Holandskem, vendar razen v Nemčiji po dosedanjih poročilih ni povzročil škode.

Ofenziva socialdemokratov proti Adenauerju

BONN, 14. — Danes je napovedal zahodnonemški podkancler liberalec Franz Bluecher, da bo Nemčija uvažala mesečno iz držav evropske plačilne zveze blago v vrednosti 140 milijonov dolarjev. To pomeni omejitev uvoza iz teh držav za približno 40 odst. Sporočil je tudi, da bodo popolnoma reorganizirali sistem izdaje uvoznih dovoljenj.

Socialdemokrati so zahtevali takojšnji odstop Adenauerjeve vlade in ponovne volitve. Obtožili so vlado neprevidnosti in poudarjali, da so Adenauer in njegovi ministri «popolnoma odgovorni za sedanji katastrofalni položaj in se ne morejo izgovarjati na gospodarsko-politično stanje v svetu, da bi s tem opravičili svoj polom». Socialdemokrati so izdelali svoj gospodarski program ki ga bodo predložili parlamentu. Glavne točke tega programa so: 1. Prilagoditev plač sedanjim cenam; 2. povišanje pokojnin; 3. carinska zapora; 4. povečanje industrijske proizvodnje; 5. davčna reforma.

Socialdemokrati zahtevajo prav tako povečanje izvoza in protestirajo ponovno proti porurskemu statutu, ki sili Nemčijo k izvozu 20 odst. premogovne proizvodnje, kar preprečuje vsakršen razvoj nemške industrijske proizvodnje.

Danes je zasedala ljudska skupščina Vzhodne Nemčije, na kateri je izjavil njen predsednik Dieckmann, da je poslal noto vladam ZDA, Anglije, Francije in ZSSR, v kateri je zahteval, naj vpišejo na dnevni red konference štirih vprašanje sklenitve mirovne pogodbe in združitve Nemčije.

Grotewohl pa je govoril na zasedanju o istem vprašanju. Obtožil je Adenauerja, da podpira ameriško ekspanzijo in da hoče razširiti njih diktaturo na vso Nemčijo, vključno nad ozemlji vzhodno od črte Odra-Nisa. Adenauerja in Schumacherja je obtožil, da zahtevata kolonialne volitve. Povedal je, da hočeta Adenauer in Schumacher z vsemi sredstvi preprečiti miroljubno rešitev nemškega vprašanja in povzročiti napadalno ameriško vojno v Evropi. Izrekel se je proti priznanju predvojnih nemških dolgov.

Nemčija naj plača odškodnino žrtvam nacističnih „poizkusov"

SANTIAGO (ČILE), 14. — Glavni tajnik OZN Trygve Lie je predložil gospodarskemu in socialnemu svetu OZN poročilo o žrtvah nacističnih znanstvenih poizkusov in predlagal, naj OZN zahteva, da morata vzhodno in zahodnonemški vladi s posebnim zakonom prevzeti izplačilo odškodnine žrtvam teh nacističnih poizkusov.

Za primer, da bi bili tozadevni ukrepi nemških vlad nezadostni in nezadovoljivi, predlaga glavni tajnik, naj bi iskali pomoči za te žrtve pri drugih vladah, zasebnih organizacijah ali posameznikih.

Prepovedana zborovanja v Teheranu

TEHERAN, 14. — Novi ministrski predsednik Hussain Ala, ki je danes prevzel svoje mesto, je odredil, naj se v prestolnici prepovedo vsa politična zborovanja na prostem in naj bo potrebno posebno dovoljenje za politična zborovanja v zaprtih prostorih. Hussain Ala, ki je že dobil zaupnico senata in parlamenta, bo danes dokončno sestavil vlado.

Sovjetska napadalnost v dokumentih Bele knjige jugoslovanske vlade 2.

Prvi del prvega poglavja Bele knjige vsebuje podatke o samovoljnem odpoklicu sovjetskih vojaških svetovalcev in civilnih strokovnjakov iz Jugoslavije, za katere je vlada ZSSR smatrala, da morajo uživati privilegiran položaj — neke vrste status «socialističnih» okupatorjev. Potem slede dokumenti o mnenju vlade ZSSR, da je ima njen veleposlanik pravico, da se vmešava v notranje zadeve socialistične države, v kateri je akreditiran, o trdovratnih poskusih, da bi dosegli, da bi imeli sovjetski predstavniki v Jugoslaviji pravico vpogleda v državne tajnosti FLRJ (beri špijonaža) tudi brez vednosti jugoslovanske vlade. Na isti liniji je tudi mnenje vlade ZSSR, da ima pravico organizirati svojo špijonsko službo v drugih socialističnih deželah.

Resoluciji Informbiroja je sledila gonja proti jugoslovanskim državljanom in službenim predstavnikom v vzhodnoevropskih deželah. Bela knjiga navaja zanimivo okrožnico bolgarsko-jugoslovanskega društva za kulturno sodelovanje, ki jo je podpisal Vlko Červenkov in ki ukazuje podrejenim društvom, naj svojo delavnost preorientirajo v smislu resolucije Informbiroja. Poročilo jugoslovanskega veleposlanika v Bolgariji z dne 1. septembra 1948 dodaja k tej okrožnici sledeče:

«S svoje strani bi dodali, da so bolgarski predstavniki samo nekoliko dni pred to okrožnico skupno z nami v Beogradu izdelali in podpisali načrt kulturnega sodelovanja za leto 1948-49, v katerem je eno izmed najvažnejših mest zavzemala prav delavnost teh društev na kulturno političnem zbliževanju naših narodov. V tem načrtu so točno določene naloge za vsa društva, in boste torej brez težave uvideli, v kakem odnosu je ta okrožnica društva z javnimi obvezami bolgarskih oblasti v sprejetem načrtu».

Drugi oddelek prvega poglavja govori o kršenju mirovnih pogodb, zavezniških izjav in sporazumov, ki so jih zagrešile vlade ZSSR, Madžarske, Bolgarije in Romunije na škodo Jugoslavije in njenih manjšin.

Devet dokumentov govori o organizaciji skupin jugoslovanskih dezerterjev — teroristov v ZSSR in državah Vzhodne Evrope, ki bi se morale vmešavati v notranje zadeve in izpodkopati notranjo varnost FLRJ. Vzporedno s tem gre poskus vlade ZSSR, da zagotovi v FLRJ eksteritorialnost belogardistom, katerim je bila dodeljena vloga «zdravih sil» in nosilcev vohunske delavnosti.

Peti oddelek prvega poglavja je posvečen insceniranju sodnih procesov, ki bi naj sfabricirali dokaze o «nelojalnosti FLRJ», da bi opravičili agresivni pritisk vlade ZSSR in vzhodnoevropskih dežel. Ti inscenirani procesi so obenem služili kot «argumentacija» za enostransko prekinitev zavezniških in drugih dogovorov z Jugoslavijo.

Ta del Bele knjige obsega note FLRJ, ki protestirajo proti samovoljnemu kršenju mednarodnih obvez vlad držav sovjetskega bloka in ki izražajo dobro voljo, da se sporna vprašanja rešijo na prijateljski način, običajen v praksi civiliziranih dežel.

Sledili so odkriti pozivi na strmoglavljenje socialistične državne ureditve v Jugoslaviji — tako v novi resoluciji Informbiroja novembra 1949, kot v izjavah najodgovornejših državnih voditeljev kominformističnih dežel. Nekoliko dalje citira Bela knjiga izjavo šefa sovjetske delegacije na IV. rednem zasedanju glavne skupščine OZN Višinskega, na tiskovni konferenci v Lake Successu, ko je poskušal preprečiti kandidaturo Jugoslavije v Varnostni svet, onemogočiti aktivno sodelovanje Jugoslavije v OZN in obenem prisiliti OZN, da prizna velesili — ZSSR — «pravico», da sama razpolaga z Jugoslavijo.

Vzporedno s temi manifestacijami sovražne politike do FLRJ so vlade sovjetskega bloka izvajale politiko zaostritve in prekinitve normalnih diplomatskih odnosov z Jugoslavijo. Vlada ZSSR je odpovedala gostoljubnost jugoslovanskemu veleposlaniku Karlu Mrazoviču na osnovi «odkritij» budimpeštanskega procesa, kar je služilo kot signal za isto akcijo v satelitskih deželah. Sledijo dokumenti o poskusih kompromitiranja jugoslovanskih diplomatskih predstavnikov v teh deželah.

«V zadnjem času — pravi poročilo jugoslovanske ambasade v Bukarešti z dne 15. oktobra 1949. — prihajajo na ambasado vsak dan razni provokatorji, znani policijski agenti, ki ponujajo ambasadi razne usluge, kot načrte iz rudarstva in gospodarstva sploh, rezultate nekih tako zvanih geoloških proučevanj, ki se nanašajo na Jugoslavijo itd., vse s ciljem, da bi nas sprovocirali in dobili material, ki bi nas lahko kompromitiral».

Bela knjiga objavlja nato material o delu donavske komisije, ki osvetljuje poskuse voditeljev ZSSR, da si ustvarijo dominanten položaj v upravi plovbe na Donavi na škodo podonavskih držav, zlasti pa Jugoslavije.

Agresivni pritisk protijugoslovanske gonje ni bil prihranjen niti jugoslovanskim predstavnikom v raznih mednarodnih organizacijah.

«Ta pritisk — pravi Bela knjiga — ni vršila samo vlada ZSSR in vlade vzhodnoevropskih dežel, temveč tudi mednarodne organizacije pod njihovim vplivom, kot je svetovni kongres pristašev miru, svetovna sindikalna federacija, mednarodna demokratična ženska zveza, svetovna federacija demokratične mladine in druge. Vse to je privedlo do tega, da te mednarodne organizacije ne predstavljajo več svobodnih organizacij, temveč so postale inštrument za izvajanje nedemokratične politike ZSSR kot velesile».

Okoli 30 strani je posvečeno izjavam najodgovornejših državnih in partijskih voditeljev ZSSR vzhodnoevropskih dežel proti vladi in narodom Jugoslavije. Tu najdemo imena in besede Molotova, Vorošilova, Bulganina, Suslova, Bieruta, Zambrovskega, Slanskega, Gottwalda Zapotockega, Rakošija, Revaja, Ane Pauker, Kišinjevskega, Červenkova, Poptomova, Envera Hodže, Mehmeda Šehuja in drugih, obenem pa na slovar najbolj umazanih in odurnih psovk, klevet in groženj.

(Nadaljevanje sledi.)

TRŽAŠKI DNEVNIK

Zahvala ASIŽZ za sodelovanje pri proslavah 8. marca

Izvršilni odbor ASIŽZ se najtopleje zahvaljuje SNG, odseku za ljudsko prosveto SHPZ ter posameznim prosvetnim društvom, ženskemu pevskemu zboru prosvetnega društva «Ivan Cankar» ter solistom za sodelovanje pri proslavah 8. marca. Prav tako izreka zahvalo tov. Olgi Gorjupovi, ki je naštudirala plesno skupino in tov. Emi Starčevi, ki je pripravila skupni nastop pionirjev. Da so osrednja proslava ter vse proslave po vaseh in mestnih okrajih tako uspele je zasluga tudi vseh sodelujočih, zato se jim še enkrat Izvršilni odbor ASIŽZ iskreno zahvaljuje.

Roditeljski sestanek na slovenski nižji gimnaziji pri Sv. Jakobu

V nedeljo 11. t. m. je bil sestanek staršev, ki imajo svoje otroke v slovenski nižji srednji šoli pri Sv. Jakobu. Telovadnica v Ul. Scuole Nuove je bila napolnjena do zadnjega kotička in starši, ki so prišli pozneje, so morali stati na hodniku.

Profesor Savli nam je v svojem referatu poudaril, kako morata šola in dom skupno nastopati pri iskanju vzrokov šolskih neuspehov. Pri tem je treba polagati največjo pažnjo na to, da postanejo starši zavezniki učiteljev in ne svojih otrok, ker bo drugače vse vzgojno delo in ves trud zaman. Prof. Savli nam je dalje prikazal vse dobre in slabe lastnosti naših otrok. Govoril je tudi o potrebi slovenske šolske knjižnice. Profesorji bi se radi še bolj zanimali za naše otroke, toda pomanjkanje prostorov preprečuje druženje profesorjev z dijaki izven šolskega pouka. Šola ima 22 razredov z 11 učilnicami, tako da je pouk nepretrgoma ves dan in so prostori prazni le v toliko, da se od dopoldanskega do popoldanskega pouka komaj prezračijo.

V diskusiji so starši poudarili potrebo po samostojni slovenski šolski upravi, po spremembi učnega načrta, o skrajšanju šolskih počitnic, ki so na tržaških šolah odločno predolge; dalje se je govorilo o povečanju šolskih knjižnic, itd.

Vsi starši želimo, da bi bili roditeljski sestanki čim bolj pogosti, da bi se skupno s profesorji porazgovorili o šolskih problemih in o vzgoji naših otrok.

Oče

S SEJE IZVRŠILNEGA ODBORA OSVOBODILNE FRONTE

ZA PROSLAVO DESETLETNICE OF se vse terenske organizacije marljivo pripravljajo

Včeraj popoldne je bila seja izvršilnega odbora OF. Po političnem poročilu, ki ga je imel tajnik tov. Franc Stoka, se je med člani razvila plodna diskusija, ki je osvetlila gledanje naših ljudi po vaseh in v mestu na današnji politični položaj.

Tov. Bole, ki je podal organizacijsko poročilo, je govoril o tekmovanju za 10. obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte in pri tem posebno pohvalil dolinski, openski in IV. okraj. Po vseh okrepljenih krajevnih odborih so bile sestavljene komisije za zbiranje materiala za spominske razstave ter komisije za organiziranje proslav. Na podeželju te komisije že povsod vestno delujejo in pripravljajo čim boljše proslave. V mestnih okrajih pa bodo morale pospešiti svoje delo, da bodo proslave in razstave dostojne velikega praznika slovenskega naroda.

Ko je tov. Bole poročal o delu na terenu, je omenil dve konferenci OF, in sicer v Nabrežini in v zgoniški občini. Skupno s SHPZ in ASIŽZ je OF imela 15 kulturnih in zdravstvenih predavanj. Dobro so bila zlasti obiskana predavanja, kjer so se obravnavali problemi kmečkega prebivalstva, ki naše podeželje posebno zanimajo.

Na seji je bilo tudi določeno, da bo prva v okviru proslav obletnice OF komemoracija za padlimi v Lonjerju.

Glavne naloge celotne organizacije OF in posameznikov pa morajo biti v teh dveh zadnjih mesecih priprave za proslave in razstave Osvobodilne fronte. Izvršilni odbor je tudi sprejel sklep, da podeli najboljšim nagrade, in sicer najboljšemu okraju zastavo. Druga nagrada je album s slikami, tretja pa zbirka knjig v vrednosti 4000 lir. Za sektorske odbore pa je določil nagrade, in sicer: 1. namizna zastavica, 2. album s slikami in 3. zbirka knjig v vrednosti 3000 lir.

Okraji in sektorji, ki so do sedaj že uspešno izpolnjevali obveze, ki so jih sprejeli s tekmovanjem, bodo še naprej zastavili vse sile, da bodo dosegli čim večje uspehe. Ostali okraji in sektorji, ki sedaj še zaostajajo, bodo morali resneje poprijeti za delo, da bodo tudi oni lahko ob zaključku tekmovanja pokazali, da so za proslavo 10 letnice OF zastavili vse sile za čim boljši uspeh.

Delovanje OF V okraju Milje - Dolina

Pripravlja se zanimiva razstava

V ponedeljek 12. t. m. je imel okrajni odbor OF Milje - Dolina svojo redno sejo, na kateri so navzoči razpravljali o izvršenem delu v zvezi s tekmovanjem za proslavo 10. obletnice ustanovitve OF. Priprave za razstavo zgodovinskega gradiva iz narodnoosvobodilne borbe so bile v preteklem tednu zelo uspešne; po vseh vaseh so se sestale komisije, ki imajo nalogo zbirati podatke in predmete za to razstavo.

Poleg že omenjene aktivnosti, je prišla v našem okraju tudi telovadba za pionirje, ki bodo nastopili na prvomajskih proslavah. Telovadbo imajo že pionirji iz Plavij, Boršta in Doline. Ustanovili smo tudi okrajni odbor za 1. maj, ki je že pričel z delom; njegova naloga bo pritegniti k telovadbi čim več je število pionirjev in mladincev, ki bodo sodelovali na prvomajskih proslavah.

Tudi naše delo na kulturnem področju je bilo precej živahno. Posebno moramo poudariti zadovoljstvo naših ljudi nad zelo uspelim koncertom, ki je bil pred dnevi v Dolini in katerega se je udeležilo veliko število občinstva. Naši ljudje bi si želeli, da bi bilo takih prireditev še več; prav tako je navdušila tudi prireditev v počastitev ženskega praznika — 8. marca.

Čeprav je zbiranje zgodovinskega gradiva iz narodnoosvobodilne borbe še precej uspešno, so potrebni še napori, če hočemo premostiti razne težave, ki so še pred nami. Zato smo tudi izdelali načrt, kaj vse naj bi bilo na omenjeni razstavi. Sklenili smo, da se bo razstava delila na dva dela, in sicer bo prvi del obsegal dobo od 1918 do 1941. V ta del bo vključena a) prosveta: obstoj društev v naših vaseh, dokumenti, slike zborov in drugi podatki; b) slike in dokumenti, ki govore o nasiljih požigih in uničevanju šol, o aretacijah in konfinacijah naših ljudi; c) dokumenti o ilegalnem delovanju naše prosvete ter o prepovedih delovanja prosvetnih društev. Drugi del razstave bo pa obsegal dobo od leta 1941 do 1945; v ta del bo vključen a) razvoj OF po vaseh, število borcev v NOV; b) nasilje fašistov in nacistov, aretacije, konfinacije, ropanja in požiganja naših vasi; c) razna ilegalna literatura in ilegalne slovenske šole.

Po temeljitem razpravljanju in živahni diskusiji, v katero so posegli skorajda vsi navzoči, je odbor sklenil, da se bo z vso resnostjo poprijel dela ter mobiliziral najširši krog aktivnih ljudi, ki bodo lahko pri tem sodelovali. Le na ta način bo namreč zagotovljen uspeh predvideni razstavi in proslavam v počastitev 10. obletnice ustanovitve OF. Pripravili bomo tudi kvaliteten kulturi program, ki ga bomo izvajali na prireditvah, katere bodo v naših vaseh od 1. do 15. aprila t. l. Razstave bodo prav tako od 18 do 29 aprila.

Golobe rad imeti je že v redu, toda...

Trst in Tržačani so zaslužili zaradi svoje gostoljubnosti že svetovni sloves in priznanje. Ta sloves je tako razširjen, da je zašel celo med vrabce na streho in, kar je huje, med golobe. Čeprav je bil izbran golob za simbol miru, je v Trstu vseeno povzročitelj dogodkov, ki ne pričajo, da bi golob delal za mir med ljudmi. Kolikokrat mimoidoči z jezo gledajo na okna visokih stavb, prepričani da je kak nesramnež pljunil z okna ali celo namenoma kaj vrgel. Kolikokrat se je skrbna ženica hudovala zaradi onesnažene obleke ter dolžila moža, da se ne pazi in ne gleda, kod hodi.

Skoro vsi Tržačani se spominjamo belih pozdravov od zgoraj, ki so jih pošiljali na Akvedotu tržaški vrabci na Miklavževo južnim «vrabcem», ki so pod njimi čivkali dobrote svoje slabe robe.

Na splošno veselje pa so se obeh vrst vrabci razšli in ostali so le miroljubni golobje. Tržaške ženice jih imajo posebno v čislih in jim vsak dan pripravljajo brezplačne obede. To bi bilo vse hvale vredno, ako ne bi bili ljubi golobi tako socialni, da delijo tudi mimoidočim ljudem svoje kosilo. Posebno so prevzeti s čustvi pomoči in bratstva golobje iz Ulice Ginnastica, ki blagohotno spuščajo na mimoidoče Tržačane kose razmočenega kruha, polente ali, kar je hujše, velikansko kapljo bivše hrane.

Nepravilno bi bilo, če bi kdo mislil, da skušamo sedaj zamoriti plemenito ljubezen do golobov, priporočamo pa dobrodušnim in gostoljubnim Tržačankam, da svoj «Maršalov plan za golobe» tako preuredijo, da bodo golobje dobivali pomoč v hrani na dvoriščih, cestah in vrtovih, nikakor pa na oknih stavb na mestnih ulicah. V obratnem primeru bomo prisiljeni stopiti v stike s hrabro vojsko mestnih stražarjev, ki bodo lastnike navedenih oken zapisali v častni album.

Ker pa vemo da do mnogih naši nasveti ne bodo segli, bi bilo prav, če bi tisti, ki skrbijo za red po mestu, izdali kako primerno opozorilo; to namreč še bolj zaleže.

IZREDNA OBČINSKA SEJA V DOLINI

Očitna politična špekulacija

Sinoči je bila sklicana na vso naglico izredna seja občinskega sveta v Dolini. Odsotnih je bilo 7 občinskih svetovalcev. Po čitanju zapisnika zadnje seje je župan načel vprašanje, za katero je bila seja pravzaprav sklicana, namreč vprašanje Tržaškega ozemlja.

Takoj ob začetku je bilo razvidno, da je bila to navadna propagandistična poteza vidalijevske centrale v sklopu z nastopom ruskega delegata na konferenci namestnikov zunanjih ministrov, ki hoče uporabiti tržaški problem za predmet mešetarjenja z zapadnimi velesilami v svoje lastne koristi in v škodo prizadetih narodov. Povod temu je dal tudi list «Giornale di Trieste», ki je pred dnevi objavil alarmantno in izmišljeno vest o neki izmenjavi mest in vasi med cono A in B. Kominformistični župan Lovriha je seveda izrabil to priliko za ogabno blatenje Jugoslavije, kakor je pač dobil navodila iz Trsta oziroma iz Rima. Prav kominformist Lovriha nima kaj govoriti o «ba antanju» itd.; dobro ga poznamo saj je pred nekoliko meseci jasno povedal na javni seji občinskega sveta v Dolini, kakšna je težnja njegove skupine za «soluzione migliore» ali »boljšo rešitev», to je priključitev celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji, kakor je poudaril v italijanskem parlamentu kominformistični poslanec Pajetta in kar je potrdil pred meseci na javni seji tudi dolinski kominformistični župan Lovriha! Barantanje naj Lovriha rajši očita zastopniku Sovjetske zveze, ki očitno hoče skleniti neko kupčijo na račun Trsta.

Jasno je, da hočejo kominformisti ribariti v motnih vodah, ker sicer se jim nihče več ne da ujeti na trnek in zato še bolj kalijo vodo in begajo ljudi.

Po uvodnih besedah in običajnih klevetah je župan prečital resolucijo kominformistov, s katero zahtevajo združitev obeh con in guvernerja, ki naj bi seveda vse skupaj potem izročil Italiji. Za resolucijo so glasovali kominformistični svetovalci ter zastopniki neodvisne liste, ki so se pustili zapeljati v to zgolj strankarsko kominformistično špekulacijo. Zastopnik Ljudske fronte je glasoval proti, ker je bila igra kominformistov dovolj očitna in je naše stališče v tem pogledu zelo jasno, namreč resnična neodvisnost Trsta brez vmešavanja tujih velesil.

V nadaljnjem je občinski svet odobril povišek 20 odst. osnovne plače občinskim uslužbencem, nato pa je soglasno odobril resolucijo na ZVU, naj dovoli prevoz na poteh preko demarkacijske črte v Prebenegu in naj odstrani ovire, ki so jih postavili, tako da kmetje iz cone A ne morejo z vozovi na svoja polja, ki so onstran črte.

Končno se je kominformist Lovriha vendar odločil, da je predložil to zadevo pred občinski svet. Čakal pa je vendar le nekam preveč, saj je ZVU postavila ovire že pred več meseci. Kmečka zveza je takoj nastopila proti temu ukrepu in poslala pismo dolinski ter miljski občinski upravi, naj posredujeta v ta namen pri merodajnih oblasteh ter se je tudi sama zavzela za ugodno rešitev tega vprašanja. Obveščeni smo, da na pismo Kmečke zveze tako miljski kakor dolinski kominformistični župan sploh nista odgovorila. Sele zdaj se je Lovriha oglasil na občinski seji. Verjetno bi bil molčal še naprej, toda pred dnevi je bil v Prebenegu in vaščani so mu odločno ter jasno povedali, kaj jih tare in kaj hočejo. Zato je bil prisiljen postaviti zadevo na dnevni red, čeprav z veliko zamudo.

Luč bo zasvetila v Gročani, Pesku, Mačkovljah in Prebenegu

TRST, 14. (PIO) — Glavni ravnatelj za civilne zadeve pri Zavezniški vojaški upravi, general C. Charles Blanchard, bo v četrtek popoldne odprl električni tok po novem električnem omrežju v štirih vaseh dolinske občine, in sicer v vaseh GROČANA, PESEK, MAČKOVLJE in PREBENEG.

General Blanchard bo obiskal najprej Domjo, kjer bo s pritiskom na električni gumb sprožil tok 10.000 voltov v novo napeljano električno omrežje. Nato se bo odpeljal v Mačkovlje, kjer se bo sestal z ravnateljem družbe SVEM in z dolinskim županom. S pritiskom na gumb bo sprožil električni tok, ki bo služil tudi za cestno razsvetljavo.

Z razširitvijo električnega omrežja do teh vasi je uresničen del splošnega načrta ZVU za elektrifikacijo podeželja, ki ga izvaja družba SVEM s finančno pomočjo Zavezniške vojaške uprave.

Pred bližnjo konferenco slovenskih šolnikov v Trstu

Za konferenco slovenskih šolnikov, ki bo v soboto in nedeljo v Skednju, je že v glavnem vse pripravljeno. Referati, diskusije in sploh vse delo na dvodnevni konferenci mora pokazati, da so slovenski šolniki strnjeni v borbi za slovensko šolo in da morajo nadaljevati po tej poti, da bo slovenska šola imela vse tiste pravice, ki ji pripadajo.

Na tržaških tleh je bila slovenska šola že od prvega začetka, ki sega tja v konec XVIII. stoletja zapostavljena in slovenski starši in učitelji so morali skozi dolga desetletja braniti slovensko šolo in si v mestu celo postaviti zasebno šolo, če so jo sploh hoteli imeti. Ko je fašizem zatrl že zadnjo slovensko šolo in pregnal skoro vse učitelje iz pokrajine, so morali ostati slovenski otroci dolga leta brez šol, dokler jim niso ustanovili partizani po padcu fašizma partizanskih šol.

Po letu 1945 so se razmere glede slovenske šolstva na Tržaškem ozemlju zboljšale, vendar še vedno ne zadostujejo potrebam slovenskega prebivalstva. Tudi sam ustroj šol je potreben modernejših reform, kakor je tudi nujno, da se pravni položaj učiteljev in profesorjev normalizira tako, kakor imajo urejeno italijanski učitelji.

Vsi ti problemi niso le problemi slovenskih šolnikov, temveč to je stvar vseh tukajšnjih Slovencev. Vendar pa se morajo za ta vprašanja predvsem zanimati šolniki in jih skupno reševati, kajti le v enotni borbi in skupnem delu bodo lahko dosegli uspehe v blaginjo vsega slovenskega naroda na Tržaškem in tudi v svojo korist. Prav zato je konferenca tako velikega pomena za razvoj in napredek slovenske šole na TO in je zato dolžnost vseh tukajšnjih učiteljev in profesorjev, da se konference udeleže in tudi na njej aktivno sodelujejo.

Poleg priprav za konferenco, so tudi priprave za razstavo slovenskega šolstva, ki bo pri Sv. Ivanu. Otvoritev razstave bo v petek.

POSLAVLJANJE GENERALA AIREYA

Anahronistično poudarjanje o priključitvi STO k Italiji

Upamo, da se bo to prenehalo z odhodom dosedanjega poveljnika angloameriških čet

LONDON, 14. — Kot poroča agencija AFP in po njej ANSA, je britansko ministrstvo za obrambo javilo, da je bil imenovan generalmajor Sir John Winterton za poveljnika angloameriških čet v Trstu, s čimer je postal naslednik generala Terencea Aireya.

General Airey ima sestavljen kar poseben dnevni red za te poslednje dneve svojega bivanja v Trstu. Poslavljanje tukaj, poslavljanje tam...

Zaradi slabega vremena je sicer včeraj odpadla poslovilna parada v vojašnici v Ul. Rossetti in so jo odgodili na danes, pač pa je bila poslovilna svečanost na predsedstvu cone.

Zbrali so se predstavniki tukajšnjih civilnih oblasti, raznih ustanov in gospodarskih krogov. Seveda ni manjkalo niti fotografov. Tudi za prenos govorov po radiu je bilo poskrbljeno.

Kmalu po prihodu gen. Aireya je imel govor najprej predsednik cone prof. Palutan, ki je v svojem govoru med drugim dejal, da je gen. Airey takoj po svojem prihodu «spoznal resničnost položaja v Trstu in uvidel, da je Trst del Italije». Dejal je tudi da bo generalovo delo doseglo najlepši uspeh, «ko se bo uresničila tristranska izjava». Nato je hvalil Aireya, ki je tako tesno povezal Trst z Italijo tudi na ekonomskem področju. Svoj govor je zaključil z željo, naj še Airey še kaj spomni na Trst in naj zastavlja svoj vpliv za to, da «bi bilo to ozemlje vrnjeno Italiji».

Župan Bartoli jo tokrat govoril skoraj nekoliko bolj umerjeno, a v bistvu vendar približno enako kot Palutan. Razumljivo je, da je izrekel željo, da bi imel Aireyev naslednik enake poglede kot odhajajoči general.

Približal se je nato kap. Cosulich, predsednik Trgovinske in industrijske zbornice, nato pa še stari baron Economo. Če bi za poslednjega še kako mogli razumeti, zakaj je govoril v angleščini, pa se nam to nekoliko čudno zdi za prvega, saj je znano, da Airey že dalje časa nima javnih govorov v angleščini. Sicer je to njihova zadeva. (Hoteli bi samo videti, kaj bi bilo, če bi naneslo, da bi kdo hotel govoriti v slovenščini, v jeziku, ki je po določilih mirovne pogodbe enakopraven z italijanščino).

Postalo je že skoraj neizogibno, da se ob določenih prilikah pojavi tudi univerzitetni tribun. Tako se je tudi včeraj oglasil k besedi in imenoval generala za matrikulo «honoris causa» in mu izročil značilni klobuk. Takoj nato pa je pristopil rektor Camarata, «prvoboritelj» suverenosti Italije nad Trstom, ki je začel odvijati majhen zavitek, iz katerega se je pokazal kos kraškega marmorja z vdelanimi nekaterimi slikami iz Trsta. Rektor je zlasti poudarjal, da so slike pritrjene «su pietra del Carso». Mi bi se na njegovem mestu sramovali — kajti ustvarjal je vendar vse preveč videz, da daje to, kar ni njegovo. Kraškega kamna si sicer res lahko vsakdo kupi, toda tega ni treba tako poudarjati in dajati pri tem besedam še neki poseben pomen. Gospod rektor Camarata je že dovolj časa v Trstu, da bi namreč lahko vedel, da za Italijana res nima posebnega pomena govoriti o Krasu, kajti na Tržaškem ozemlju ni niti pedi kraške zemlje, ki bi bila italijanska — razen kupljene seveda.

Ves čas so fotografi vneto bliskali s svojimi aparati in še bolj intenzivna je bila «osvetlitev», ko je pričel govoriti poslavljajoči se general. Ko je navedel, da je prišel v Italijo pred osmimi leti, je takoj poudaril, da njegov odhod iz Trsta nima političnega pomena. «Sem vojak in prišel je zame trenutek, da prevzamem drugo službo», je dejal Airey. Vsekakor mu dejstvo, da je vojak, večkrat dobro služi...

Potem je še opozoril, da je bil ves čas prepričanja, da se mora Trst vrniti «s svojim italijanskim prebivalstvom k materi domovini» (kaj pa z neitalijanskim prebivalstvom?). — Nazadnje je res vseeno, če odhajajoči gen. Airey svojo že tolikokrat ponovljeno tezo še enkrat prve ali ne. Saj se za nekatere ljudi res ne spodobi, da bi na lepem preklicali, kar so ves čas zatrjevali; bolje, da se umaknejo, pa čeprav iz takšnih ali drugačnih razlogov. General Airey se je v nadaljevanju svojega govora zahvalil tržaškemu delovnemu ljudstvu zaradi njegove odlične delovne sposobnosti, nato pa še po imenu škofu, conskemu predsedniku, županu, bivšemu županu Mianiju, Cosulichu in drugim. Pozabil pa ni tudi tržaškega tiska.

Potem se je pojavil majhen dekliški zborček, ki je zapel nekaj pesmi, s čimer se je pa kaj malo postavil, bodisi ker so bile pesmi šovinistične, bodisi ker zbor kvalitetno ničesar ne predstavljal. Uradnega dela slovesa, je bilo s tem konec in po nekaterih razgovorih so pričeli ljudje odhajati.

„Predstavnik" gospoda barona včeraj na zatožni klopi

Za seboj je potegnil deset tržaških trgovcev

37-letni Paolo Kessizoglu se je že od nekdaj ukvarjal s trgovskimi posli in si nekaj let služil za življenje z zastopništvom. Poslednje čase pa se je znašel v nesreči, kupčije so nesle vsak dan slabše in poleg tega ga je zapustila še nehvaležna žena. Nekako si je torej moral pomagati in zato si je umislil velikopotezen načrt, ki mu je dokaj časa nesel precejšnje zaslužke. Kajpada vedno v trgovski stroki, na katero se je pač najbolje spoznal in imel v njej dolgoletne izkušnje. Smola je bila le v tem, da so bile te kupčije zasnovane na nekoliko nepošteni podlagi, kar je moralo nujno dovesti do več ali manj neprijetnega zaključka.

Ko je dodobra premlel svoj načrt, se je lani avgusta ojunačil, stopil k neki tvrdki na Trg svetega Frančiška št. 5, se predstavil kot predstavnik barona Economa in kupil v njegovem imenu določeno količino sladkorja in riža. Kupčija je bila sklenjena, račun izstavljen in Kessizoglu ga je lepo poravnal z gotovino. Oglasil se je zopet čez nekaj dni, naročil štiri stote riža, 150 kg sladkorja in plačal le delno račune, za ostalo pa je dejal, da se bo oglasil v nekaj dneh. Tvrdka si kajpada ni delala posebnih skrbi marveč prav nasprotno, njen poslovodja je bil bržkone vesel, da je navezal donosne stike s plemenitim baronom. Na enak način se je potem Kessizoglu predstavil pri tvrdki ARL v Ul. Machiavelli 20 in na enak način dvignil večje količine blaga. Nekaj je plačal takoj, za ostalo pa obljubil, da se vrne čez nekaj dni. In tako je hodil od tvrdke do tvrdke, od pisarne do pisarne, iz skladišča v skladišče ter naročal sladkor, riž, kavo, posušeno sadje in celo ono vrsto turškega medu, ki mu v Trstu pravijo «torrone». Vse je šlo kajpada na debelo: 100-kilske vreče in številni večkilski zavitki, kar vse je iznajdljivi Kessizoglu sproti razprodajal po trgovinah z jestvinami. Vse te vrste blaga je ponujal po dokaj ugodnejših cenah nego drugi trgovski zastopniki, izgovarjajoč se, da zastopa veliko firmo v likvidaciji, ki pač ne bo več poslovala in se namerava čimprej iznebiti svojih zalog.

In prav te, sicer ugodnejše, vendar dvomljive kupčije so spravile pred sodišče vse one trgovce, ki so od obtoženca kupovali blago. Čeprav so se izgovarjali na mnogovrstne načine, češ da je bilo blago kupljeno po občinskih dnevnih cenah, se je javni tožilec postavil na stališče, da trgovec s količkaj poslovne prakse zna takoj ugotoviti sumljivi izvor blaga, zlasti ako je to dobavljeno brez predpisanega računa.

Spretno zasnovana obtoženčeva poslovna zgradba se je zrušila v trenutku, ko je ena izmed osleparjenih tvrdk, in sicer družba Morpurgo, naveličana čakanja enostavno telefonirala na naslov barona Economa ter urgirala plačilo nabavk. Vse ostalo si ni težko predstavljati: druga za drugo so kapale ovadbe na policijo, zakaj Kessizoglu se je potrudil malome do vseh uglednejših tržaških grosistov in vsakega od teh opeharil vsaj za nekaj stotov blaga. Čim je spoznal, da je konec njegove trgovske kariere, je vzel v roko pero ter napisal številna skesana pisma, ki jih je razposlal razjarjenim upnikom: «Nimam poguma», pravi v teh pismih, ki so sestavljena po enotnem vzorcu, «priti osebno do vas, da bi vam vse pojasnil, ker me je sram. Vem kaj me čaka. Priznam, da nisem bil nikdar v kakršnihkoli stikih z baronom in da sem zlorabil njegovo ime zato, da poplačam stare dolgove, v katere me je spravila žena». Ob zaključku pisem prosi Kessizoglu svoje upnike za oproščenje in jim da razumeti, da se je odločil za samomor.

Po tej pismeni tožbi Kessizogla so pritekli na sodišče še oni osleparjenci, ki so do zadnjega upali v njegovo poštenost.

In tako je bil Kessizoglu včeraj obsojen zaradi večkrat ne prevare na eno leto zapora, 16.000 lir globe in povrnitev škode civilnim strankam. Z njim vred pa so bili obsojeni na denarne kazni trgovci, ki jih je Kessizoglu zakladal s prisleparjenim blagom, in sicer: Francesco Viezzi, Rodolfo Bidovec, Servolo Vascotto ter Umberto Mase na 40.000 lir globe; Apolonia Posavec, Raffaele Verk, Vittorio David in Alberto Seušek pa na 50.000 lir globe. Poleg tega bodo morali vsi imenovani skrbeti za povračilo škode civilni stranki.

Predsednik Picciola, tožilec Burattini, zapisnikar Pivk. Civilne stranke sta zastopala advokata Columba in Sblattero. Obtožence pa so branili: Ruzzier, Moscolin, Poilucci, Moro, Musaffia Tiberini, Girometta in Rovisato.

Nagec na Senenem trgu

Redki mimoidoči so se včeraj zjutraj ob štirih nemalo začudili, ko so zagledali docela slečenega možakarja, ki je mirno sedel v predoru pri Senenem trgu, ne da bi se menil za pohujšanje in mrzlo noč. Ljudje so kajpada takoj uvideli, da je neznanca spravilo nekaj iz duševnega ravnotežja, zato so poklicali policijo.

Policijski stražniki so se pripeljali na mesto in priporočili čudaku, naj se obleče. Toda možak se je temu odločno uprl, čeprav je imel oblačila nametana nekaj metrov od prostora, kjer je čepel. Naložili so ga torej na policijski avto takšnega kakor je pač bil in ugotovili po dokumentih, najdenih v njegovi obleki, da je posebnež 54-letni kmet Josip Senica z Lopa pri Riemanjih št. 10.

Ker se tudi potem v vozilu ni hotel obleči, so stražniki informirali o tem Rdeči križ, ki je z reševalnim avtomobilom odpeljal Senico v umobolnico k Sv. Ivanu. Tam se je potem izkazalo, da se je siromak že zdravil v umobolnici in bil smatran celo za nevarnega svoji okolici, zato so ga pridržali.

Nadišavljeni rokomavhi

Tujce, ki potujejo skozi Trst z avtomobili, bi bilo pametno opozoriti na tržaške avtomobilske rokomavhe, ki menda ne zamudijo ene same prilike, ako se izkaže, da bo plen vreden nevarnosti in truda. Dan na dan si slede tatvine te vrste.

Predsinočnjim so 31-letnemu Tulliu Mulasu iz Milana potegnili iz avtomobilčka v Ulici Crispi usnjen kovček s celotno kolekcijo vzorcev luksuznih dišav. S tem je Mulas oškodovan za 50.000 lir. Policija je uvedla preiskavo in ji verjetno ne bo težko izslediti spretnih voluharjev, ki se bodo odslej bržkone sprehajali po mestu nadišavljeni kot ciganske neveste.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Četrtek 15. marca
Klement, Desimir

Sonce vzide ob 6.20, zatone ob 18.09. Dolžina dneva 11.46. Luna vzide ob 9.37, zatone ob 1.45.

Jutri, petek 16. marca
Hilarij, Velislav

Le sekaj, sekaj smrečico

Le sekaj, sekaj smrečico,
da boš naredil barčico.

Je smrečica posekana,
za barčico pripravljena.

Je barčica napravljena,
na morje je postavljena.

Je barčica zaplavala,
dekle je pa zajokala.

Sklenila bele je roke,
točila grenke je solze.

Le jokaj, jokaj, al pa ne,
saj nisi več moje dekle.

SPOMINSKI DNEVI

1824 *je bil rojen na Brodu na Savi Branko Radičević, eden prvih srbskih pesnikov.*

1942 *se je pričela III. sovražna ofenziva na enote NOV in PO Jugoslavije.*

OF

DANES 15. t. m.: seja **okrajne komisije** za zbiranje zgodovinskega gradiva ob 18. uri na sedežu **v Skednju.**

PETEK 16. t. m. seja sektorskega odbora **Kolonkovec** ob 20. uri v običajnih prostorih.

Tajništvo I. okraja javlja članom, da ima svoj sedež v Ul. R. Manna 29. I. nadstr.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo «VOJKA SMUC» bo imelo odborovo sejo danes 15. t. m. v društvenih prostorih ob 19.30.

Prosvetno društvo «IVAN CANKAR». Centralni odbor vabi pevke in pevce na važno vajo, ki bo 16. t. m. ob 20.30 v prostorih Prosvetnega društva «Oton Župančič» Ul. Molino a vento 158.

Predavanje o «Dnevu slovenske kulture» s skioptičnimi slikami in filmom bo na sedežu *prosvetnega krožka na Opčinah* v petek 16. t. m. ob 20. uri. Isto predavanje bo za šoloobvezno mladino ob 18. uri.

SHPZ

SEJA GLAVNEGA ODBORA SHPZ

Danes 15. marca t. l. ob 16. uri bo v običajnih prostorih seja glavnega odbora SHPZ. Prosimo odbornike, da se seje gotovo in točno udeležijo.

SINDIKALNE VESTI

Glavni odbor ERS pekovskih delavcev se bo sestal danes 15. t. m. ob 18. uri na sedežu v Ul. Machiavelli 13.

NOCNA SLUZBA LEKARN

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; de Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; dott. Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Harabaglia, Barkovlje; Nicoli, Skedenj.

Predavanje o življenju v Jadranskem morju

Danes 15. t. m. bo ob 20.30 nad vse zanimivo biološko predavanje univerzitetnega profesorja dr. Miroslava Zeia. Predavanje, ki ga bodo ponazarjale skioptične slike in poučni kulturni film, bo v Ul. R. Manna 29. SHPZ vabi k čim večji udeležbi!

Kulturna prireditev v Plavjah

V nedeljo 18. t. m. bo ob 17. uri velika kulturna prireditev v Plavjah. Sodelovali bodo pevski zbor «Tržaški zvon», folklorna skupina Društva slovenskih srednješolcev, recitatorji in solopevci. Poleg tega bosta nastopila še pevski zbor «Straža» iz Plavij ter domača godba na pihala, ki je znatno povečana z mladimi godbeniki.

Vabimo k čim večji udeležbi.

Slovenskim učiteljem in profesorjem

Danes 15. t. m. ob 18. uri bo skupni ogled razstave slikarja Staneta Kregarja v galeriji «Scorpione» pod vodstvom umetnika samega.

Vabimo na številno udeležbo!

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem krajevnemu in okrajnemu odboru Osvobodilne fronte za Nabrežino za izraženo sožalje ob smrti moje matere MARIJE CAHARIJA.

Leopold Caharija in družina

18 marca gremo v Slov. Benečijo

ZAM organizira v nedeljo 18. marca izlet v St. Peter Slovenov. Kdor bi rad spoznal lepote Slov. Benečije in se obenem razvedril v prijetni in veseli družbi, naj se takoj prijavi na sedežu ZAM, Ul. Machiavelli 13. Vpisovanje do 16. t. m.

RADIO JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

Četrtek 15. marca 1951

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila v ital. 7.00: Napoved časa - poročila v slov. 7.15: Jutranja glasba. 7.30: Zaključek jutranje oddaje.

11.00: Oddaja za istrske pionirje (ital.) 12.00: Lahek opoldanski spored. 12.30: Priljubljene melodije. 12.45: Poročila v ital. 13.00: Napoved časa - poročila v slov. 13.15: Igra violinist Yehudi Menuhin. 13.45: Našim ženam (ital.) 14.00: Zabaval vas bo veseli kvintet. 14.30: Pregled tiska v ital. 14.45: Pregled tiska v slov. 15.00: Zaključek opoldanske oddaje.

17.30: Politične aktualnosti (ital.) 17.40: Mazurke in polke. 18.00: Zdravniška posvetovalnica (ital.) 18.15: Vaughan Williams: Simfonija v f-molu, nato lahka glasba. 18.45: Poročila v hrvaščini. 19.00: Ob volitvah v delavske svete. 19.15: Poročila v ital. 19.30: Napoved časa - poročila v slov. 19.45: Glasba po željah (ital.) 20.10: O sodobni slovenski prozi (slov.) 20.30: Poje komorni zbor iz Trsta p.v. Ubalda Vrabca. 21.00: Obzorja 1951: Nemir v arabskih deželah (slov.) 21.15: Iz znanih slovanskih oper. 22.00: Življenje jugoslovanskih narodov (ital.) 22.15: Lahka in plesna glasba. 23.00: Zadnja poročila v ital. 23.05: Zadnja poročila v slov. 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan (v ital. in slov.) 23.15: Glasba za lahko noč. 23.30: Zaključek oddaje.

RADIO TRST II.

Četrtek 15. marca 1951

11.30: Za vsakega nekaj. 12.00: Novi svet. 12.10: Melodije iz Londonskih študijev. 12.45: Poročila. 13.00: Grant Still: Pastoreila. 13.10: Slovenske narodne izvaja pevski duet na harmoniko spremlja Mario Sancin. 13.30: Popoldanski koncert. 14.00: Poročila. 14.15: Dnevni pregled tiska. 14.28: Čitanje večernega sporeda. 14.30: Zaključek opoldanske oddaje.

17.30: Plesna glasba. 18.00: Glas Amerike. 18.15: Glasbeno predavanje. 18.45: Vaška glasba. 19.00: Slovenščina za Slovence. 19.20: Melodije iz revij. 19.45: Poročila. 20.00: Lepe uverture. 20.30: Okno v svet. 20.45: Vesela glasba. 21.00: Radijski oder - Hyalmar Bergmann: «Swedenhyelms», igra v 3 dejanjih. 22.30: Schubert: Simfonija št. 8. 22.53: Čajkovski: Evgenij Onjegin - preludij iz 2 dej. in valček. 23.00: Nočne plošče. 23.15: Poročila. 23.30: Kaj vam nudi jutrišnji spored? 23.32: Polnočna glasba. 24.00: Zaključek večerne oddaje.

RADIO TRST I.

Četrtek 15. marca 1951

12.00: Ženska rubrika. 12.20: Za vsakega nekaj. 12.45: Današnji radio. 12.45: Predstave in zbirališča. 12.55: Koledar Antonetto. 13.00: Poročila. 13.25: Melodična mavrica. 14.00: Tretja stran. 14.20: Razna glasba. 14.30: Spored BBC. 15.00: Borza.

17.30: Plesna glasba. 18.40: Operna glasba. 19.40: Sambe in rumbe. 20.00: Poročila. 20.20: Slavni na pozornici. 20.58: «Rdeče in črno», variete', orkester p.v. Ernesta Nicellija in Francesca Donadija, režira Riccardo Mantoni. 22.10: Koncert violončelista Janosa Scholza, pri klavirju Silvio Omizzolo. 22.40: Odmevi Broadwaya in Hollywooda. 23.10: Poročila. 23.30: Plesna glasba.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V SOBOTO 17. marca 1951 ob 20. uri gostovanje v BORSTU s Finžgarjevo dramo

«Razvalina življenja»

V NEDELJO 18. marca 1951 ob 17. uri gostovanje v SKEDNJU z Gogoljevo komedijo

«Revizor»

Ta predstava je namenjena predvsem dijakom. Vstopnice bodo v prodaji v soboto in nedeljo dopoldne ter eno uro pred predstavo pri blagajni kina v Skednju.

V PONEDELJEK 19. marca ob 16. uri gostovanje v NABREZINI z Gogoljevo komedijo

«Revizor»

Gledališče Verdi

Danes ob 21. uri nastopi dramska skupina z zanimivim delom C. G. Viole «Tista». Sodelujejo Giulio Stival, Pina C... in Carlo Lombardo.

Jutri zanimiva novost «Drevesa umirajo stoje» A. Casona.

KINO

Rossetti. 21.00: «Revialna skupina Uga Tognazzija.
Excelsior. «V vrtincu», Clark Gable, Vivien Leigh. — (Dve predstavi ob 15.30 in 20.30 (blagajna 14.30, 19.30). — Galerija 500 lir, parter 400 lir.
Nazionale. 16.30: «Sedemnajstletne» z Brigito Auber in Nicole Conred.
Arcobaleno. 14.30: «Rio Bravo».
Fenice. 16.30: «Napoleonovi vohuni», J. Kent, G. Rolfe.
Filodrammatico. 16.00: «Jetnikovo ... sanje», Gary Cooper.
Alabarda. 16.00: «Cvetlice v prahu», Greer Garson, W. Pidgeon.
Armonia. 15.30: «Naskok na nebo».
Garibaldi. 15.00: «Ovira na severu».
Ideale. 15.30: «Greh lady Considine», I. Bergman.
Impero. 15.15: «Izkoriščevalec», Cezar Romero, June Havoc.
Italia. 16.00: «Sijajna negotovost», M. O' Hara.
Kino ob morju. 16.00: «Gospa Skeffington».
Savona. 15.00: Dolly Sisters «Zlatolase in diamanti», Betty Grable, John Pagne.
Viale. 16.00: «Grive v vetru», F. Fosler in G. Patrick.
Vittorio Veneto. 16.00: «Življenje po plesnem koraku».
Azzurro. 16.00: «Kapitan Fury», Brian Aherne, Mac Laglen.
Belvedere. 16.00: «Banditova ... na».
Marconi. 15.30: «Ljubezen pod streho».
Massimo. 16.00: «Zbogom, Mimi», Marta Eggert, J. Kiepura.
Novo Cine. 16.00: «Figaro sem, Figaro tja...»
Odeon. 16.00: «Z očmi spomina».
Radio. 15.30: «Carmen in njene ljubezni».
Vittoria. 16.00: «Moč usode».
Venezia. «Tarzan in beli lovci».
Sv. Vid. 15.30: «Adam in Eva».

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 14. marca 1951 se je v Trstu rodilo 12 otrok, porok so bile 4 in umrlo je 7 oseb.

Cerkvene poroke: uradnik Pietro Ughi in gospodinja Palmira Seles, inštalater Aleksander Ohtirski in gospodinja Marija Ivana Kodrič, profesor Eugenio Gurski in gospodinja ... Lejman.

Civilne poroke: trgovec Mario Lettig in gospodinja Lidia Bordon.

Umrli so: 73letna Marija Makovec por. Mikolič, 60letna Giovanna Germanis por. Gi..., 81letni Francesco Zennaro, ...dan stara Fiorella Viarelli, 49letni Edvard Ivan Starc, 53letna Zoe Vascotto Sala in ... por. Sala.

MALI OGLASI

PLETILNI STROJI «DUBIED» via dell'Istria 86. - Ugodna prilika!

ADEX - IZLETI

1. aprila t. l. bodo izleti v:

Pazin, Postojno, Skocijansko jamo, Motovun (Montona)

Vpisovanje do 17. marca pri «Adria-Express», Ul. Fabio Severo 5-b tel. 29243.

NOVE SLOVENSKE KNJIGE

Prešeren: UVOD H KRSTU PRI SAVICI, broširana . . . 140 lir
Jurčič: KOZLOVSKA SODBA, broširana . . . 60 »
Thompson: ČRNI KLJUSAC, polplatno . . . 300 »
Klopčič: MEDVEDOVA SVADBA, broširana . . . 120 »
Župančič: KANGLICA, polplatno . . . 180 »

DOBITE JIH V SLOVENSKIH KNJIGARNAH V TRSTU IN GORICI

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1|II. nadst. - Telefon 11-32

Sedem županov iz Nadiške doline

Žive priče dejanskega stanja so prebivalci Nadiške doline, ki že od VI. stoletja dalje prebivajo v teh krajih

«Pravda» okoli vprašanja ali je Beneška Slovenija naseljena s Slovenci stopa zlasti v tisku ponovno v ospredje.

Že novembra meseca lanskega leta smo pisali o švicarskem časnikarju Buhlerju, ki je v listu «Gazette de Lausanne» objavil članek, v katerem je kljub nekaterim pomanjkljivostim v številkah v glavnem v pravi luči prikazal zgodovinsko resnico, da živijo Slovenci tudi v Benečiji, to je v dolini reke Nadiže in njenih pritokov, Tera in Rezije in da morajo ravno ti Slovenci na lastnih ramah občutiti srednjeveško politiko sedanje oblasti.

Ugotovitev uglednega švicarskega časopisa ni ostala nezabeležna niti med tukajšnjimi šovinističnimi listi in krogi, ki so se pričeli nad takim pisanjem zgražati, češ da ne odgovarja resnici že sama trditev, da živi v Benečiji slovenska manjšina.

Po skoraj petih mesecih zatišja je postalo vprašanje ponovno važno, in sicer po zaslugi «sedmih županov nadiške doline», ki so v včerajšnjem «Messaggeru Venetu» objavili članek z naslovom «V NADIŠKI DOLINI SIJE ITALIJANSKO SONCE». Vsebina omenjenega članka je v glavnem pismo, ki so ga poslali župani tudi švicarskemu listu «Gazette de Lausanne», v katerem pravijo, da je članek z naslovom «Le minorites dans la regione de Trieste. Le soleil ne luit pas pour tout le monde, disent les slovenes d'Italie» — par Jean Buhler (Manjšine v tržaški deželi. Sonce ne sije za ves svet, pravijo Slovenci v Italiji — od Jeana Buhlerja), «poln netočnosti, torej napak».

Ker se čutimo v zvezi s takim pisanjem neposredno prizadeti, smatramo za dolžnost, da kot ljudje, katerih se ta «pravda» tiče, izpregovorimo nekaj besed in zato, da tistih «sedem županom nadiške doline» ne bo menilo, da če so že bili na ta mesta izvoljeni, da smejo zato tudi kot upravni ljudje govoriti kot politični predstavniki naše narodnosti. Naše narodnostne pravice si znamo Beneški Slovenci sami zagovarjati, ne da bi v roki vihteli izkaznico župana in kdo ve kaj še.

Najprej smatramo za svojo narodno dolžnost, da brez bahavosti povemo, da če je že gora samo o nadiških županih, da s sedmimi nismo zadovoljni, kajti naš življenjski prostor je v Nadiški dolini obsežnejši in obsega nekaj več kot samo sedem občin. Zato bomo v nadaljnjem izpopolnili pomanjkljivosti ali znake prevelike nevednosti samih županov o upravni razdelitvi, predvsem pa znake «nevednosti», da prebivamo Slovenci tudi v drugih občinah. Občine Praprotno, Čedad in Toljan iz Vzhodne Benečije so prav tako naseljene s Slovenci in spadajo v Nadiško dolino. Od teh treh občin je prva, in sicer Praprotno mešana občino pod katero spadajo naslednje slovenske: Podarščе. Bodigoj, Cela, Kras, Oborče in Stara gora. V čedadski občini prebiva lepo število Slovencev, prav tako pa tudi v mešani občini Torjan s sledečimi popolnoma slovenskimi vasmi Mažerole, Skrila, Trejan in Tamora. Tudi v karnolomih marmorja (Cave di Marna, so zaposleni skoraj samo Slovenci.

Toliko v vednost «sedmim županom» in vsem tistim, ki te uboge ljudi vlačijo po časopisih kot najboljši dokaz «italijanstva Nadiške doline».

Drugo kar nas je prav tako zaudilo pa je uvodno zavijanje «Messaggera Veneta» ki s neresnimi dokazuje, da so bili nadiški župani z veliko večino izvoljeni in da imajo zaradi tega popolno pravico govoriti v imenu prebivalstva te doline.

Naše mnenje o tem je popolnoma drugačno. Ne razumemo kako so prišli župani do zaključka, da si upajo g. Buhlerju in s tem svetovni javnosti nekako mnenje, da v «videmski pokrajini danes ne obstajajo slovenske manjšine». Če smo leta 1946 v Benečiji iz nevednosti in strahu ponevedoma volili proti lastnim interesom, ker zaradi stoletnega zatiranja nismo znali ločiti političnе igre sovražnikov, jim s tem še nismo dali nobenega pooblastila, da bi naši župani pred celim svetom in javnostjo po Judeževo tajili tudi našo narodno pripadnost, naše slovenstvo in naše narodnostne pravice.

Žive priče dejanskega stanja smo mi sami, prebivalci Nadiške doline, ki že od šestega stoletja dalje prebivamo v teh krajih, jih pojimo s krvjo in znojem, žrtvujemo vse, samo da moremo živeti kjer so živeli naši dedje.

Če hoče zato kdo zvedeti resnico o stanju v Nadiški dolini ,naj izvoli k nam. Iz naših ust bo zvedel živo resnico, da je g. švicarski novinar govoril popolnoma pravilno.

Ker pa so «nadiški župani» upravniki samo skromnega dela slovenske zemlje in slovenskega ljudstva pod Italijo, ne smemo prezreti tega dejstva in povedati najvažnejše, da prebivamo Slovenci še bolj zapadno in severno od Nadiške doline. Toda za danes dovolj, saj je jutri še en dan.

Vesti za trgovce

Zveza trgovcev za goriško pokrajino ponovno opozarja vse trgovce na drobno, da morajo staviti ceno na vse blago v trgovini v izložbah.

Nadalje sporoča vsem včlanjenim tvrdkam, da si na njenem sedežu v Ul. IX. avgusta št. 11 lahko ogledajo sledeče okrožnice: uvoz in prodaje ki-

Seja
občinskega upravnega odbora

Nocoj ob 18. uri se bo v beli dvorani goriškega županstva sestal k svoji redni tedenski seji občinski upravni odbor. Seji bo predsedoval župan dr. Bernardis in bo na njej poročal o potovanju v Rim.

Prodaja tkanin UNRRA

Pokrajinski urad za mednarodno pomoč sporoča, da je prispela nova pošiljka Unrrinih tkanin, ki bodo že jutri 16. t. m. na prodaj v vseh pooblaščenih trgovinah.

Na razpolago potrošnikom je sledeče blago: moško volneno blago po 2500 lir za m, sive odeje po 1700 lir in odeje tipa plaids po 3000 lir. Za vsak komad blaga je oddati 30 točk. Vsako nakazilo, ki ga je izdal Pokrajinski urad za mednarodno pomoč velja za 30 točk.

Nadalje sporoča omenjeni urad, da je že zaključil z razdeljevanjem nakazil.

Poskus samomora

Včeraj zjutraj ni 37-letni Gorjup Kamil iz Moše vstaj ob običajni uri. Domači so bili že vsi pokonci in pojedli zajtrk. Ko je bil čas, da se odpravijo na delo, so poklicali Kamila, naj vstane. Toda ta ni dal odgovora. Ko so vstopili v njegovo sobo so z grozo opazili, da leži v mlaki krvi. Poleg njega so našli okrvavljeno britev in takoj razumeli, da si je z njo nameraval vzeti življenje. Nemudoma so mu obvezali rano na vratu in na levem zapestju ter poklicali rešilni avto Zelenega križa. Se preden je izkrvavel, so ga pripeljali v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so mu zašili odprti žili in ga tako rešili smrti.

IZPRED SODIŠČA

Pozabil je na rojstni kraj

Ker se ni pokoril določilom izgonskega lista, s katerim ga je videmska kvestura izgnala domov, je moral na to na zagovor 29-letni Cacciola Jožef iz Messine. Cacciola, ki biva že več let v Trstu, je pred kratkim šel v Videm, da bi si tam poiskal dela. Ker so ga tamkajšnji organi javne varnosti zapazili, da se potepa po mestu brez dela, so ga takoj osumili postopaštva in ga zato nekaj dni pridržali v zaporu in ga nato izgnali. Čim so ga izpustili, je Cacciola sedel na vlak in se pripeljal v Gorico ter hotel tu poskusiti srečo. Toda kaj kmalu je zopet zašel v mreže policije. Pred sodniki je včeraj izjavil, da ni šel domov, ker da že več let ne biva v rojstnem kraju in nima sedaj tam kaj iskati. Obsodili so ga na 1 mesec zapora in poravnavo sodnih stroškov.

Neuspešen podvig mlade žeparke

Zabaven večer pri «Ragno d'oro». Orkester s svojim lepim igranjem dviga v mladih ljudeh željo po plesu. Pari se vrtijo, povsod smeh in veselje.

Tudi 19-letna Karolina Pierini iz Ulice Rafut 7 se je veselo pozibavala ob zvokih najrazličnejših modernih plesov. Družbe ji ni manjkalo, zato se je dogajalo, da skoraj ni zamudila niti enega plesa. Ker pa smo vsi iz mesa, smo tudi vsi utrudljivi. Zato se je tudi Karolina okoli 22 ure že močno utrudila in zapustila družbo in plesišče.

Ali je res zapustila mlada plesalka plesišče samo zaradi utrujenosti, ko pa je bila plesalka, ki je ljubila ples nad vse?

No, o tem ob samem odhodu ni nihče niti mislil. Odšla je in marsikdo jo je pogrešal.

Ko pa so se ostale plesalke po plesu vrnila na svoje prostore so s presenečenjem opazile, da so iz njihovih žepov izginile rokavice ter manjše vsote denarja. Tako je Rosalbi Piemonte izginilo 900 lir, Anni Morussi 925 lir. «Miss Gorica» pa je bila oškodovana za en par rokavic in 125 lir.

O dogodku so takoj obvestili organe javne varnosti, ki so pričeli s poizvedovanji. Ker je marsikateri plesalec opazil nepričakovani odhod Karoline, so jo pričeli sumničiti. To svoje mnenje so takoj povedali tudi organom javne varnosti.

Vsa zadeva je bila kaj kmalu pojasnjena. Organa javne varnosti sta namreč takoj zapustila lokal in pričela z zasledovanjem. Neizvežbana ptička jima ni bila kos. Našla sta jo pred barom Principe z vsem ukradenim denarjem v žepu in z rokavicami na rokah, ki ji niso uspele zakriti njenih tatinskih rok.

Skoraj pet mesecev zapora zaradi beračenja

Triinštiridesetletnega Kracina Ludvika, ki je brez stalnega bivališča, že dolga leta preganja kruta usoda. Več let je brezposeln in se je zaradi pomanjkanja dela privadil brezdelja in postopanja. Preživlja se s prosjačenjem. Tu pa tam si iz bede za nekaj časa odpomore s tem, da stegne roko po tujem blagu. Neštetokrat je bil že obsojen in zaprt zaradi tatvine, pijančevanja in podobnega. Policija mu je vedno za petami opazuje ga, kod hodi in s čim se preživlja. Kračina nima doma in noči prebije na senikih pri tem in onem kmetu. Največkrat pa prenoči na seniku Jožefa Primožiča v Pevmi. Preteklega februarja je nesreča hotela, da so Primožiča obiskali tatovi in mu odnesli več perila in orodja, medtem ko je Kracina spal na njegovem seniku. Ko je Primožič tatvino prijavil orožnikom, so ti seveda takoj osumili Kracino in ga aretirali. Pri zaslišavanju pa mu nikakor niso mogli do živega. Odločno je zanikal, da bi iztegnil prste po blagu svojega dobrotnika in na vprašanje, s čim se preživlja, je odgovoril, da beračí. Ker mu niso morali očitati tatvine, so ga obdolžili, da prosjači brez županskega dovoljenja in poleg tega, da je lažno izjavil, da biva v Ul. Leoni 17. Tako je moral vsekno pred sodne oblasti.

Porušene hiše sredi Gorice

Natečaj za policiste

Goriška prefektura sporoča, da so rok za vlogo prošenj v zvezi z natečajem za podporočnika policije, ki je bil napovedan z zakonskim dekretom z dne 9.12.1950, podaljšali do 30. aprila t. l.

Nadalje sporoča, da so k omenjenemu natečaju pripuščeni samo obsolventi pravne fakultete, političnih ved ali pa ekonomije in trgovine, ki so dosegli 33 let starosti. Za vsa podrobnejša pojasnila se interesenti lahko obrnejo na goriško prefekturo.

Do 30. aprila t. l. je čas za vložitev prošnje tudi za natečaj napovedan z zakonskim dekretom z dne 9.12.1950 za poročnike pri policiji. Tega natečaja se lahko udeležijo samo poročniki, ki že službujejo pri orožnikih in drugih vojaških službah.

KINO

VERDI, 17: «Indijska ljubimka», J. Stewart.

VITTORIA, 17: «Izjalovljena poroka», C. Colbert.

CENTRALE, 17: «Sam proti svetu», R. Scott.

MODERNO, 17: «Vrana», R. Fresnay.

EDEN, 17: «Usoda», A. Nazzari.

Kulturno življenje v Bertokih zopet oživelo

56 godbenikov in nad 50 pevcev se pripravlja na nove nastope

Pred meseci sem srečal prijatelja iz Bertokov, ki mi je žalosten pripovedoval, da je v vasi vse zamrlo, odkar nimajo več godbe na pihala. «Nihče se ne briga», je dejal, «da bi godbo zopet oživili. Ljudje pa čutijo, da jim nekaj manjka».

Bertoška godba je bila znana po vsej okolici, po vsem koprskem okraju. Ljudje so z veseljem poslušali ubrano igranje godbenikov, ki so bili že skoraj umetniki svoje stroke. Niso igrali samo lažjih koračnic in plesnih komadov. Z uspehom so nastopali na glasbenih koncertih, predvsem z deli Puccinijeve opere «Madame Butterflay» in drugimi težjimi skladbami. Njih godba je bila enakovredna tisti iz Sv. Lucije, ki je tudi na Koprskem dobro znana.

1946. leta je bertoška godba korakala na čelu prvomajskega sprevoda po tržaškem korzu in se takratni godbeniki še danes s ponosom spominjajo onih dni.

Po dveh oz. treh letih pa je vse razpadlo. Nekateri godci so iz različnih razlogov godbo zapustili in tako so nastale vrzeli, ki jih niso mogli zamašiti. Tako je godba na pihala propadla.

Pred dnevi pa me je prijetno presenetila vest, da so se zopet zbrali stari godci, pritegnili nove in sestavili novo godbo na pihala, poleg tega so pa ustanovili še pevski zbor. To pot so se prav zares postavili, kakor je pač v njihovi navadi.

Zbralo se je 36 starih godcev, kar je pa še manjkalo, so izpopolnili z dvajsetimi mladinci. V Trstu so kupili popolnoma nova glasbila, tudi taka, ki jih poprej niso imeli. Že nekaj mesecev se sedaj pridno vadijo. Njih namen je bil, da bi že prvega maja nastopili v Kopru s samostojnim koncertom, toda ker so inštrumente dobili prepozno, bodo morali nastop odložiti do junija. Takrat pa se bodo tudi postavili, saj že število 56 godbenikov pove, da mora godba nekaj veljati.

Nekaj besed moramo tudi spregovoriti o novem kapelniku te godbe, tov. Nazariju Bertoku. Z zavestjo, da bo dvignil kulturo na vasi, je prevzel vodstvo godbe in ji posveča vse svoje znanje in prosti čas. Njegov cilj je, da bo godba boljša kot kdajkoli poprej. Zato so mu vaščani in godbeniki hvaležni in ga cenijo kot požrtvovalnega in zavednega glasbenika. Če pomislimo, da je v nekaj mesecih vpeljal dvajset mladincev v svet glasbenih not. Potem vidimo, da se je res trudil in prizadeval, da ustvari iz teh mladincev dobre in požrtvovalne godce.

In tako nam bertoški godbeniki zopet pripravljajo iznenadenje s svojo godbo. Po dosedanjem delu lahko rečemo, da bodo uspeli, kar jim iz vsega srca želimo.

A tudi o pevskem zboru moramo spregovoriti nekaj besed. Večkrat so ga poskušali spraviti na noge, pa se jim je vedno ponesrečilo. Toda s trdno voljo so dosegli končno uspeh. Imajo zbor, ki šteje 50 pevcev iz Bertokov, Prad, Skocijana, Srmina in Kostanjevega. Tudi pevci se pridno vadijo kakor godbeniki. Vadi jih pevovodja Miro Loredan iz Škofij, ki kljub temu, da stanuje daleč od Bertokov, najde vedno dovolj časa, da pride k svojim pevcem. To dela zato, ker je prepričan, da bo z zborom uspel in mu bo uspeh poplačal sedanji trud.

Pevci in godbeniki se vadijo s tako vnemo tudi zaradi tega, ker vidijo; kako raste njihov zadružni dom, ki ga te dni pokrivajo. V njem bodo našli svoje zatočišče in delo bo lažje ter uspešnejše. Tako bo postal zadružni dom v Bertokih tudi središče njihovega kulturnega življenja.

PO VOLITVAH V DELAVSKE SVETE SO SE DELAVKE VESELO VRNILE NA DELO

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Tiskarno „Jadran“ upravljajo delavci in nameščenci

Prostori tiskarne «Jadran» so včeraj izmenjali svoje vsakdanje lice. V tehnični pisarni, strojnem oddelku, rotaciji in knjigoveznici je bilo vse lepše; ljudje, ki so v teh oddelkih zaposleni, so bili slavnostno razpoloženi. Po zidovih in strojih so bili napisi, ki so jih delavci sestavili ob svojem prazniku: Tovarne delavcem, je bil napis, ki je izražal voljo in prepričanost uslužbencev, ko so prevzemali upravljanje podjetja v svoje roke.

Okoli 13. ure je zborovanje delavcev in uslužbencev tiskarne Jadran otvoril tov. Trček Pavel, ki je pozdravil predstavnike ljudske oblasti in tiska. V svojem govoru je omenil pomen in naloge delavskega sveta, ki ga bodo delavci ob tej priliki izvolili. Posebno je podčrtal, da bo delavski svet izvoljen točno na dvoletnico ustanovitve podjetja, kar pomeni, da so delavci v tem času doumeli pomembnost odloka okrožne skupščine o postavitvi delavskih svetov in po daljšem študiju prišli do realizacije tega odloka. V imenu okrožnih sindikatov je zborovalce pozdravil tov. Gregorovič, nato je zasedla svoje prostore volivna komisija in volivni odbor.

Za rotacijskim strojem je bilo volišče. Vsak član sindikalne podružnice je od volivne komisije prejel glasovnico, na kateri so bila imena članov edine kandidatne liste, ki je bila predčasno stavljena na vpogled. Drug za drugim so sprejemali glasovnice ter podčrtavali ali prečrtavali imena kandidatov. Kandidatna lista je bila v celoti izglasovana, tako da so bili v delavski svet izvoljeni naslednji tovariši: Bogomil Žerjal, Milan Kozlovič, Maks Kotnik, Peter Cvek, Marija Bacci, Ivan Olenik, Pavel Trček, Anton Banolec, Branko Brumat, Anica Spazapan, Evgen Brenig, Lucijan Belič, Branko Gorup, Angelo Paludo in Vlado Tusulin.

Delavci in nameščenci so navdušeno pozdravili predstavnike delovnega kolektiva, ki bodo odslej naprej vodili in upravljali podjetje.

Po opravljenih volitvah so navzoči izglasovali dve resoluciji naslovljeni okrožnemu komiteju KP STO in okrožnemu ljudskemu odboru za Istrsko okrožje v katerih pravijo med drugim:

Delavci in delavke tiskarne «Jadran» vam ob svojem največjem in najpomembnejšem prazniku, ko smo iz svoje srede izvolili v delavski svet najboljše tovariše, izrekamo zahvalo za uzakonitev odloka o vodstvu in upravljanju podjetij po delavcih samih.

Kot proizvajalci tiskane besede bomo vedno ostali trdni čuvarji pri odkrivanju resnice ter bomo s svojimi prizadevanji v produkciji prispevali k izboljšanju življenskih pogojev delovnega ljudstva, za dosego še večjih zmag v našem socialističnem gospodarstvu Istrskega okrožja.

Po poročilu volivne komisije so se delavci in nameščenci podali na cesto, kjer so odkrili ploščo z napisom: 14.3.1951 je delovni kolektiv tiskarne «Jadran» prevzel podjetje v upravljanje. Dva govora v slovenščini in italijanščini sta zaključila zgodovinsko slavnost.

Popoldne je delovni kolektiv imel zabavo, ki se je zavlekla do večera.

Pred volitvami delavskega sveta v OMNIA

Delovni kolektiv «OMNIA» se mrzlično pripravlja, da bo iz srede svojih najboljših delavcev in nameščencev izvolil delavski svet, ki bo prevzel vodstvo podjetja v svoje roke. Po poslovalnicah, trgovinah itd. pripravljajo napise in gesla kot n. pr.: «S POMOČJO DELAVSKIH SVETOV BOMO HITREJE GRADILI SOCIALIZEM». Prav tako bodo za volitve, ki bodo 21. marca okrasili vse izložbe.

V večernih urah imajo delavci in nameščenci študij o pomenu delavskih svetov. Tovariši živahno debatirajo in izražajo o tem svoje mnenje. Tako je tov. Franc Guštin dejal: «Nujno je, da temeljito preštudiramo odlok, da bomo v bodoče znali dobro voditi naše podjetje. Reorganizirati bomo morali administrativni potek dela ter pravilno razmestiti osebje bo potrebi in zmožnosti. Samo tako bomo lahko kos nalogam, ki se bodo postavile pred nas».

Tov. Ana Peroša, ki je ena izmed najboljših delavk «OMNIA», je omenila, da bo treba v bodoče bolj vljudno sprejemati kupce in jim tudi nuditi hitrejšo postrežbo v vseh poslovalnicah. Tov. Valerij Savarin je poudaril, da bo imel delavski svet več vpogleda v razna vprašanja, ker ga bodo sestavljali delavci sami. Do sedaj vodstvo podjetja tega ni vedelo, ker mu osebje o tem ni poročalo.

Volivna komisija ima polno dela s pripravljanjem kandidatne liste za delavski svet.

Š. A.

Predavanje Ljudske univerze

Danes ob 20. uri bo v okviru Ljudske univerze predaval dr. Ivan Tomšič, rektor pravne fakultete Ljubljanske univerze «O načelih in delu Združenih narodov». Predavanje bo v mali dvorani gledališča.

Okrajna konferenca Zveze borcev v nedeljo

V nedeljo 18. t. m. bo v gledališču «Ristori» v Kopru, I. okrajna konferenca Zveze borcev s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev.
2. Politično in organizacijsko poročilo.
3. Diskusija.
4. Izvolitev okrajnega odbora ZB in delegatov za OOZB.
5. Sklepi.

Pričetek konference bo ob 9. uri. Prevozna sredstva bodo na razpolago na vseh važnejših centrih kot navadno za take priložnosti.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V Kopru je bilo v februarju rojenih 34 otrok.

Umrlo je sedem oseb: 19-letni Zadnik Ivan, 53-letni Baruca Josip, 72-letna Bellezon roj. De Mori Paola, 70-letna Macovaz Marija, 3-letni Zago Livio, 72-letni Hafner Ivan in 65-letna Ghitter roj. Dulle Marija.

Poročili so se: Angelini Giordano, kmet in Jerman Ernesta, gospodinja; Corrente Paolo, zidar in Favento Renata, gospodinja; Maganja Srečko, uradnik in Paulin Albina, uradnica; Čebokli Stanislav, delavec in Kuret Narčiža, gospodinja; Lovrečič Stojan, šofer in Babič Juljija, gospodinja; Perič Bruno, učitelj in De Paola Iras, laborantka; Bizjak Jožef, delavec in Korda Gioconda, gospodinja; Sirotič Ivan, kmet in Kleva Rozalija, vzgojiteljica; Jakomin Stefan, kmet in Hrvatin Adelina, gospodinja.

Z NAŠEGA PODEŽELJA

Kreveljak pri Šmarjah

Zavedna žena ohranila 124 let staro knjigo

Kljub zapostavljanju slovenskega jezika in zatiranju ter požiganju slovenske knjige, naši preprosti ljudje niso klonili. Ohranili so vero v narodno prebujenje, ker so verovali v svojo domovino in ker so tudi deloma ohranili vse tisto, kar jih je vezalo na njihovo poreklo.

Kreveljak je majhna vasica, našim ljudem skoraj nepoznana. Leži na pobočju grintovškega hriba nasproti visoki Padni. V tej vasici je kmečka žena Marija Sergaš rojena Grbec ohranila in čuvala staro slovensko knjigo, ki je bila tiskana v Trstu 1827 leta. Knjigo je dobila kot zapuščino od pokojnega očeta in jo je znala ohraniti. Ima še več drugih nabožnih in posvetnih slovenskih knjig, toda omenili smo le najstarejšo, ki je pisana še v gotici.

Prepričani smo, da je še marsikdo očuval take in podobne knjige, kakor Marija Sergaš in se zato obračamo nanje, da vzamejo te dragocene knjige z zaprašenih polic in jih dajo na razpolago tistim, ki se zanje zanimajo našim znanstvenikom, zgodovinarjem in slovstvenikom. Te knjige so dokaz, da so ti kraji slovenski in da so ljudje kljub zatiranju ohranili narodno zavest.

U. P.

Semedela

Pri obdelovanju zemlje si bodo vaščani pomagali med seboj

Zadnji sestanek SIAU je zelo dobro uspel. Člani so napolnili dvorano gostilne KLO in z velikim zanimanjem sledili poročilu. Mnogo jih je sodelovalo v debati in vsi so z ogorčenjem obsojali vse netilce vojne in napade kominformistov na Jugoslavijo. «Mi hočemo mirno graditev in delo, ker nimamo potrebe po vojni», so vzklikali navzoči.

Izvolili so tudi odbore ljudske inšpekcije za Semedelo in Giusterno ter sprejeli sklep, da bodo letos zaradi zaostalega dela na polju pomagali onim kmetovalcem, ki zaradi starosti ali bolezni ne bi mogli opraviti vsega dela sami. Pomagali bodo tudi na Zadružni ekonomiji kmetijske zadruge v Semedeli. Prav tako bodo pomagali tovarišu Sauliju, kateremu je pred kratkim pogorela hiša, da bo čim prej zopet prišel pod streho. Vse to delo bodo napravili v tekmovanju za počastitev 10. obletnice ustanovitve OF.

Na sestanku je bil izvoljen tudi krajevni odbor Rdečega križa za Semedelo.

Pred zaključkom sestanka je bilo obravnavano še vprašanje čitanja in kulturnega dela na splošno. Posebno je bilo poudarjeno, da je to nujna potreba za vso mladino.

Ljudska inšpekcija pomaga odkrivati nepravilnosti

V Piranu so na mestnem LO razumeli, da je ljudska inšpekcija tista, ki pomaga odkrivati napake. Prav tako na KLO Sečjole, Strunjan, Ankaran in pri Sv. Antonu.

Ni pa tega razumevanja na KLO pri Pobegih-Cežarjih, Sv. Petru in Koštaboni. Tu so pustili kar ob strani to važno vprašanje. Če so v Piranu in drugih krajih pravilno razumeli, da je ljudska inšpekcija tista, ki pomaga bi morali to razumeti tudi drugod.

ITALIJANSKE LADJE se zatekle v pristanišče Umag

Vsled slabega vremena sta se v luko Umag zatekli dve manjši trgovski ladji, in sicer 76 tonska ladja «Piave» in 80 tonska «Loredana», obe last pristanišča v Benetkah. Tudi sinoči se je zaradi slabega vremena zatekel v luko Umag italijanski ribiški čoln iz Chiogge. Ladje, ki so se zatekle v Umag, bodo luko zapustile, kakor hitro bodo to dovoljevale vremenske prilike.

Dustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni

JAROSLAV HAŠEK

II. DEL

104.

PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ
ILUSTRIRAL DR. ROBERT HLAVATY

«Ne poznaš me še, Švejk», je prav tako resno odgovoril stari zaper Vodička, «če sem ti rekel, da te spremim, si zapomni, da moja beseda velja. Če sta dva, je zmerom bolj varno.»

«Vodička, ni tako. Veš, kje je na Vyšehradu Neklanova ulica? Tam je imel delavnico ključavničar Vobornik. Pravičen človek je bil in nekega dne, ko se je s kroka vrnil domov, je pripeljal s seboj še enega ponočnjaka, da bo spal pri njem. Potem je dolgo, dolgo ležal in vsak dan, ko mu je žena prevezovala rano na glavi, mu je govorila: ‚Vidiš, Tonček, ko bi ne bila prišla dva, bi ti jaz samo posteno zagodla in bi ti ne vrgla decimalke v glavo.‘ In on ji je rekel, potem ko je že mogel govoriti: ‚Prav imaš, mama, kadar pojdem kam vdrugič, ne bom nikogar več s seboj privlekel.‘»

«Ta bi bila lepa», se je razburil Vodička, «da bi nama še ta Madžar hotel kaj v glavo vreči. Zgrabil ga bom za vrat in treščil s prvega nadstropja po stopnicah, da bo zletel kakor trapnel. Na Madžare je treba iti ostró. Kaj bi se človek onegavil z njimi!»

«Vodička, ti vendar nisi toliko pil. Jaz sem imel dve četrtinki več ko ti. Pomisli, da ne smeva storiti škandala. Jaz sem za to odgovoren. Saj gre za žensko.»

«Usekam tudi žensko, Švejk, meni je vseeno, ne poznaš še starega Vodička. Nekoč ni hotela iti neka takšna maškara z menoj plesat, češ da mi je gobec otekel. Imel sem res otekel gobec, ker sem prišel s plesa v Hostivaru, toda pomisli, kako me je užalila ta vlačuga. ‚Tako, nate še vi eno, velecenjena gospodična‘, sem rekel, ‚da vam ne bo žal.‘ Ko sem ji eno primazal, je podrla mizo na vrtu s kozarci vred, pri kateri je sedela z očetom in materjo in dvema bratoma. Ampak nisem se bal. Bili so tam znanci iz Vršovic in ti so mi pomagali. Pretepli smo pet družin z otroki vred. To se je moralo slišati ne vem kako daleč in potem je bilo tudi v časnikih o tej vrtni zabavi dobrodelnega društva. In zato ti pravim: kakor so meni drugi pomagali, tako bom tudi jaz zmerom pomagal vsakemu tovarišu, če bo treba. Za ves svet se od tebe ne ganem. Ti Madžarov ne poznaš ... Tega mi vendar ne moreš storiti, da bi me od sebe odrival, ko se vidiva po toliko letih in še v takih okolnostih.»

«No, pa pojdi z menoj», se je odločil Švejk, «ampak ravnati morava oprezno, da ne bo kakih sitnosti.»

«Ne skrbi, prijatelj», je po tihem rekel Vodička, ko sta šla k stopnicam, «usekal ga bom ...»

In še bolj tiho je dodal: «Boš videl, da ne bova imela veliko dela s tem Madžarom.»

In ko bi bil kdo v veži in razumel češki, bi bil že s stopnic slišal glasneje izgovorjeno Vodičkovo geslo: «Ti Madžarov ne poznaš ...»

* * *

Švejk je stal z Vodičko pred vrati stanovanja gospoda Kákonyija. Preden je pritisnil na zvonček, je opomnil Švejk: «Ali si že kdaj slišal, Vodička, da je previdnost mati modrosti?»

«Jaz se za to ne menim», je odgovoril Vodička, «on še utegnil ne bo odpreti gobca ...»

Švejk je pozvonil in Vodička je rekel glasno: «Ena, dve pa bo zletel po stopnicah.»

Vrata so se odprla in služkinja je vprašala po madžarsko, kaj želita.

«Nem tudom», je zaničljivo rekel Vodička, «punca, uči se češki!»

«Verstehen Sie deutsch?»* je vprašal Švejk.

«A pishen.»**

«Also, sagen Sie der Frau, ich will die Frau sprechen, sagen Sie, dass ein Brief ist von einem Herr, draussen in Gong.»***

«Čudim se ti», je rekel Vodička in stopil za Švejkom v predsobo, «da govoriš s takim smradom.»

Stala sta v predsobi, zaprla vrata na hodnik in Švejk je samo dejal:

«Lepo imajo tukaj opremljeno, celo dva dežnika na obešalniku, in tale slika tudi ni slaba.»

Iz sobe, od koder se je slišalo rožljanje žlic in zvenenje krožnikov, je prišla spet služkinja ter rekla Švejku:

«Frau ist gesagt, dass sie hat ka Zeit, wenn was ist, dass mir geben und sagen.»****

«Also», je rekel slavnostno Švejk, «der Frau ein Brief, aber halten Küschen.»*

Vzel je iz žepa pismo nadporočnika Lukaša.

«Ich», je rekel in kazal s prstom nase, «Antwort warten hier in die Vorzimmer.»**

«Zakaj ne sedeš?» je vprašal Vodička, ki je že sedel na stolu ob zidu. «Tamle imaš stol. Stojiš kakor berač. Ne ponižuj se pred Madžarom! Boš videl, da bova imela z njim komedije, ampak jaz ga bom usekal.»

«Poslušaj», je rekel čez nekaj časa, «kje si se naučil nemški?»

«Sam od sebe», je odgovoril Švejk. Zopet je bilo nekaj časa tiho. Nato je bilo slišati iz sobe, kamor je služkinja odnesla pismo, vpitje in hrum. Nekdo je nekaj težkega treščil na tla, potem se je jasno slišalo, da letajo kozarci in krožniki in da nekdo kriči: «Basom azanjat, basom az istenad, basom Kristus marját, basom az astyádát, basom a világot!»

Vrata so se razletela in v predsobo je planil gospod najboljših let s prtičem okrog vrata in mahal s pravkar prejetim pismom.

Razburjeni gospod se je obrnil na Vodičko, ki je sedel najbliže.

* Razumete nemški?
** En mau.
*** Torej povejte gospe, jaz hočem gospa govoriti, povejte, pismo je od gospoda, zunaj na hodnik.

**** Gospa je rekla, da nima časa, če je kaj, meni dati in povedati!
* Torej, za gospa pismo, toda držite jezik.
** Jaz odgovor čakati v predsoba.

(Nadaljevanje sledi)

ŠPORTNI DNEVNIK

Planica 1951

Turška sablja in Švicarji

V izogib posledic (seveda je lepše: da bi se izognili posledicam, vendar se mojim ušesom prva oblika kaže bolj avtoritativna in službena) lahko povemo, da smo sedaj v naprotju z naslovom v Gozdu Martuljku, kjer najboljši tekmovalci po vseh prestanih naporih dobivajo spominska darila.

Na mizi se bahato košatijo krasne kristalne vaze, vezenine in domači prti, vendar pa vzbuja pozornost vseh tistih, ki so se zrinili v dvorano, orjaška turška sablja, ki samuje na častnem mestu. Čigava bo? Miza se je medtem polagoma spraznila, vsakdo je dobil svoje, a sablja je še ostala. Dr. Dougan, predsednik Smučarske zveze Slovenije, ki je darila razdelil, jo je vzel v roke: vratovi so se stegnili še za kak centimeter in napetost je dosegla vrhunec. «Staremu prijatelju Planice, Fritzu Tschannenu poklanja Smučarska zveza Slovenije», pravi v sintezi kratek govorček predsednika. Vesel je dvometrski in stokilski prijatelj poletov krilil po zraku s svojo trofejo; bo vsaj lahko doma povedal, da je vsaj od daleč povohal pristni Balkan.

Stari znanci

Bradl, zmagovalec v skokih, je kar zginil za svojim trinajstkilskim steklenim pokalom, ki v resnici ni bil mnogo manjši

BRADL IN TSCHANNEN SE SMEHLJATA...

MEDTEM PA JANEZ POLDA LETI PO ZRAKU.

od simpatičnega Tirolca, prvega na svetu, ki je poletel čez sto metrov; in to ravno na planiški skakalnici. Seveda je zaradi tega še posebno ljub domačinom, razen tega pa je že tedaj s svojo osebno avtoriteto mnogo pripomogel, da so se razpršila skeptična gledanja, ki so spremljala tedanji planiški čudež, na katerem so ljudje tako noro zapravljali glave; tako je vsaj bilo mnenje konservativnih inozemskih smučarskih veljakov, ki so s pravo inkvizitorsko vnemo zatirali v vseh mogočih in nemogočih forumih sled pohlevnega glasu Planice, ki je terjala kot hlapec Jernej svoje pravice.

Čemu vse lahko služijo nagrade

Nekoliko manjši je bil pokal Janeza Polde, vendar mnogo koristnejši; ni bil namenjen namreč v omaro med zaprašene trofeje, temveč ga je Janez v mislih že poklonil svojemu sinku, ki je morda v tistem trenutku sanjal o škratih v svoji zibelki: «To bo za mojega fantka. Jezes, kako bo delal tinka-tonka», je komentiral Polda ves vesel za svoje darilo. Pokal verjetno ne bo spominjal potomcev o veledelih prednika, bo pa zadovoljil dve osebi, kar velja mnogo več: Janeza, ki si ga je priboril, ter sinka (morda tudi Janezka?), ki ga bo razbil.

Mamut na dopustu

Marsikateri gledalec je bil v nedeljo neprijetno presenečen, posebno izmed onih, ki ne slede športnim dogodkom po dnevnem časopisju, marveč jih je prignala v Planico vsesplošna «skakalna mrzlica», ki je že nekaj dni poprej sukala vse pogovore okoli sto dvajsetih metrov, Polde, Bradla, Finžgarja itd. Največja atrakcija vendarle ostane velika skakalnica; sedaj pa je razrušena in čaka, da se je usmili krščanska duša in ji povrne nekdanji blišč in slavo.

Sto štiridesetmetrska skakalnica

Kaže, da dobri samaritan ni daleč. Ing. Bloudek, ki je svoje skakalnice naredil in jih potem skrbno gojil, gotovo ne bo prenesel, da bi njegov edinček ostal reven. Načrte ima velike. Razkriva jih v prijazni izbi doma, katerega okna gledajo ravno na obe skakalnici.

Besedo njemu: «Najprvo moramo spraviti v red mamutsko, seveda bo iz betona, da bo držala enkrat za vselej... Potem pa bomo začeli počasi misliti na kaj večjega. Dobil sem že primerno zemljišče, načrti so tudi narejeni; manjka samo še odobritev oblasti in naša stoštiridesetmetrska skakalnica bo lahko uspešno posegla v borbo z ono iz Obersdorfa. Na nasprotnem pobočju doline, nasproti nekdanjim skakalnicam in nasproti največji, ki je šele v pobožnih željah, je prijeten plaz, s katerega bi se dalo lepo leteti v dolino: napraviti majhno grbo, ravno tolikšno, da se skakalec odlepi od zemlje, potem pa naj leti svojih stoštirideset metrov ali pa še več.»

Kolumbovo jajce

O stvari se je že nekaj govorilo tudi pri nas, vendar je še precej v megli. Drži pa eno: je pravcato Kolumbovo jajce. Ideja je kaj enostavna, vendar je čakala ravno ing. Bloudeka, da bi bila pretopljena v realnost. Letalnica ima to prednost, da skakalec, pardon, letalec, ni nikdar oddaljen od zemlje več kot nekaj metrov in zaradi tega, logično, odpade vsak strah, ki je tako važen in večkrat celo odločujoč činitelj pri skokih. Manjša je seveda tudi nevarnost.

Jugoslovanski rekord ni 124 temveč 117 metrov

Nekaj vrstic više smo omenili skakalnico v Obersdorfu, kjer je letos padel nov svetovni rekord. Kot je znano je Finec Tauno Luiro skočil 139 metrov. Na tekmah je bil tudi naš znanec Jugoslovan Rudi Finžgar. Verjetno ste brali v listih, da je postavil nov jugoslovanski rekord s svojim skokom od 124 metrov ter da je pred tem skočil celo 126, vendar da je rahlo podrsal z roko. Žal se mu je nekaj podobnega dogodilo tudi pri drugem skoku; niso videli vsi, le največji gadje so lahko opazili kratek dotik z materjo zemljo. Zadostoval, je da meja sto štiriindvajsetih metrov ni oficialni rekord. Na istem tekmovanju je Finžgar skočil med drugim tudi 117 metrov, kar predstavlja potemtakem jugoslovanski rekord v dolžini.

m. v.

Bobet zmagal v drugi etapi dirke Pariz - Sinja obala

SAINT ETIENNE, 14. — Sto trinajst dirkačev se je odpravilo danes iz Nevarsa na drugo etapo dirke Pariz - Sinja obala. Čeprav je tudi danes v začetku pihal močan veter, je vendar kmalu Francoz Bobet skupno z Geminianijem, Mahejem in nekaterimi drugimi pobegnil grupi in kmalu dosegel nad 2' in pol prednosti, iz skupine pa se je naknadno oddvojilo še nadaljnjih 13 dirkačev. 80 km po startu sta se obe ubežni skupini združili in povečali razdaljo pred večino dirkačev, ki so vozili strnjeno za celih 10 minut.

Zaradi raznih nezgod so nekateri potem prenehali z begom in jih je ostalo v Roanneu (152 km od starta) samo še dvanajst, ki so potem tudi privozili v strnjeni grupi na zimski hipodrom v Saint Etienne. Pred ciljem majhen incident. Francoz Bobet, ki je bil na tem, da pade, se je naslonil na ramena sosednega Geminianija, kar mu je pripomoglo do zmage. Geminiani je pokazal visoko športno zavest in je prvi čestital zmagovalcu rekoč, da ni jezen nanj.

Jutri najtežja etapa dirke Proga, ki bo vodila iz Saint Etienna v Privas bo prijala zlasti dobrim gorskim vozačem.

HOKEJ V PARIZU

Italija - Belgija 6:3

PARIZ, 14. — Italija je premagala Belgijo s 6:3. Kaže, da športni dogodki brez incidentov danes niso bili v modi. Tudi na tej hokej tekmi je v ob koncu drugega polčasa prišlo do hudih prepirov zaradi nesporazuma pri merjenju časa. Zadnji del igre je bil dokaj «živahen» in bi se kmalu spremenil v vsesplošen pretep.

Rezultat: 6:3 (0:1, 1:0 in 5:2). Italijani se verjetno bolje znajdejo pri pretepanju; zadostuje gledati rezultat tretjega dela igre.

V nedeljo kros za prvenstvo STO

V nedeljo 18. marca ob 11. uri zjutraj bo s startom in ciljem na stadionu «Prvi maj» zadnji letošnji kros na 4 km dolgi progi. Zmagovalec teka bo nosil naslov «Prvak Tržaškega ozemlja»

Pet zmagovalcev: Pepi Salvenmoser zmagovalec v smuku; poleg njega Luise Jaretz, ki je bila prva v ženskem smuku. V sredi je zmagovalec v teku na 18 km dr. Oscar Schulz, na desni pa sta zmagovalka in zmagovalec v slalomu Marie Mayer in Gusti Jamnigg.

UNIVERZALNI tekoči trak

Ko na velikih posestvih spravljajo žitni pridelek, se usmerja k skladiščem potok avtomobilov in vozov. Mnogo ton žita je treba tedaj spraviti ali odpremiti, kar je težavno brez uporabe mehanizacije. Vendar večina skladišč nima stalne mehanične opreme. V tem primeru uporabljajo premično mehanizacijo, ki je opremljena s stroji in napravami za prevoz v razne kraje.

Gumasti trak, pol metra širok, je nameščen na bobnih, ki so pritrjeni na koncih lahkega kovin. nosilca, opremljenega s kolesi. Tak tekoči trak lahko prevažajo kamor koli. Razdalje, na katere prenašajo žito, znatno presegajo dolžino tekočega traka. Tedaj postavljajo več tekočih trakov v «verižno vrsto» in se žito avtomatično pretaka z enega tekočega traka na drugega, tretjega, in tako lahko potuje žito na različne razdalje.

Da bi se žito ne raztreslo, spreminjajo površino tekočega traka v obliko korita. To podobnost z žlebom urejajo na tekočem traku posebne valjčne opore. Toda poleg žita prenašajo tudi moko ali seme v vrečah. Na žlebastih tekočih trakovih ni mogoče prenašati vreč. In tako so žlebasti tekoči trakovi pogostoma stali, delavci pa so prenašali na svojih ramenih 70kilogramske vreče z moko ali semenjem. Konstruktorji so zatorej uvedli v mehanizem tekočega traka pokretne valjčne opore, ki regulirajo obliko traku od žlebaste površine do ravne v odvisnosti tovora, ki ga prenašajo. Nič več kot 5-8 minut je potrebno, da se spremeni ravni tekoči trak v žlebastega za prenos semenja. Takšni univerzalni tekoči trakovi se lahko uporabljajo nele v skladiščih žita, ampak tudi pri vodnem in železniškem transportu, s čimer se prihrani mnogo delovnih moči.

Evropska proizvodnja avtomobilov

Vse važnejše evropske države Anglija, Francija, Nemčija in Italija so proizvedle v preteklem letu 1.576.677 avtomobilov. Če prištejemo še proizvodnjo Švedske, Švice in Norveške dobimo celotno številko, ki znaša okrog 1.600.000 avtomobilov.

Na prvem mestu je Anglija z rekordnim številom 785.217, kar predstavlja povečanje za 25 odstotkov proti preteklemu letu. Angleži računajo, da so izvozili 543.000 avtomobilov. Na drugem mestu je Francija s 357.552 avtomobili, kar je precej več kot 285.000, ki jih je izdelala v 1949. letu. Na tretjem mestu je Nemčija. Ona ni daleč za Francijo, saj so naredili 306.000 avtomobilov. Ona je tudi lani v največji meri povečala svojo proizvodnjo, saj jo je dvignila kar za 87 odstotkov. Izvoz Zahodne Nemčije je znašal 28 odstotkov od celotne proizvodnje, kar pomeni, da se Nemčija zopet uveljavlja na tržišču, kot eden izmed prvih izvoznikov. Italija je proizvedla do sedaj rekordno količino 127.844 avtomobilov, izmed katerih so jih 21.950 izvozili.

Novi ladji «Slovenija» in «Črna gora»

V ladjedelnici v Amsterdamu so 21. januarja dogradili novo oceansko ladjo «Slovenija». Nova ladja ima pogon na Diesel-motorje in nosilnost 9240 ton. To bo eden izmed najlepših plovnih objektov jugoslovanske trgovske mornarice.

20. preteklega meseca so spustili v morje v istem pristanišču drugo ladjo «Crna gora», ki je nekako sestra «Slovenije». Imela bo enako tonažo in enako opremo. Poskusna vožnja «Črne gore» bo 6. aprila.

«Slovenija» je pa že srečno prestala svojo prvo prekooceansko preizkušnjo. Svoj prvi tovor je naložila v Antverpnu in ga peljala v Severno Ameriko, kjer so jo naši izseljenci lepo sprejeli. V ameriških pristaniščih bodo na ladjo naložili živež, nakar se bo podala na svojo prvo pot v domovino. Na Reko bo prispela v drugi polovici marca. «Slovenija» bo redno vozila med Reko in severnoameriškimi pristanišči.

Na prijetnem soncu na Kontovelu

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

O sodelovanju severnih pristanišč

Kot smo že poročali je Rotterdam predlagal tesnejše sodelovanje vseh severnih pristanišč, da bi zmanjšali medsebojno konkurenco. Doktor Apelt, šef prometnega oddelka mesta Bremen, je o tem vprašanju izjavil, da bi Nemci zelo radi sodelovali in pozdravljajo predlog.

Vendar je doktor Apelt pripomnil, da bi bilo tako sodelovanje zelo težko in da bi ga Nemci s težavo sprejeli vse dotlej, dokler vladajo za Nemčijo sedanje omejitve pri gradnji ladij in pri morskem prometu.

Nemška proizvodnja strojev je presegla predvojno raven

Nemška proizvodnja strojev je dosegla predvojno raven že v prvem tromesečju 1950. leta, to se pravi že pred začetkom korejskega spopada. Danes je njena proizvodnja strojev že 40 odstotkov nad višino 1936. leta, a izvoz se je dvignil na 22 odstotkov od 20 pred vojno.

Statističen prikaz proizvodnje za izvoz je sledeč:

srednja mesečna proizvodnja	Indeks proizvodnje 1936=100	Celot. prod. v milijon. mark	Izvoz v milijon. mark	Odstotek izvoza
4. trom. 1949.	99	381	47	12,3
1. trom. 1950.	102	375	65	17,1
2. trom. 1950.	116	421	91	21,0
3. trom. 1950.	121	456	98	21,9
oktober 1950.	133,8	501	103	20,6
nov. 1950.	139,3	532,6	115	21,5
dec. 1950.	137,9	—	—	22

Poudariti moramo, da je bil še 1947. leta indeks proizvodnje strojev 33 odstotkov v primeri do baze 1936. leta. Če pogledamo različne vrste strojev nam kaže prvi semester 1950 (1936-100) sledečo sliko: skupaj proizvedeno strojev 102, od tega: živilskih 130, tekstilnih 226, za strojenje usnja in za čevljarsko industrijo 82, pisalnih strojev 205, orodnih 66, industrijskih peči 39, rudniških in livarskih 53.

Ta slika nam jasno kaže prehod nemške industrije na proizvodnjo strojev, predvsem za lahko industrijo in zmanjšanje proizvodnje orodnih strojev. To je posledica okupacijskega sistema in rušitve vojnih tovarn, oziroma tovarn, ki bi lahko proizvajale vojaške izdelke. Ker je večina tovarn po vojni skoro na novo zgrajenih, so skoraj vse opremljene z najnovejšo tehniko in urejene po najnovejših delovnih metodah. To daje nemški industriji konkurenčno prednost predvsem v zunanji trgovini, kar nam objasnjuje povečanje odstotka izvoza.

Načrt nove železniške postaje na Opčinah

Kot poroča agencija «Astra» je v proučevanju načrt nove velike železniške postaje na Opčinah. V sedanjem položaju povzroča slabo urejena postaja dolge in zapletene preglede, ki močno podražujejo železniški promet. To še posebno dejansko, ker so sedaj dejansko dve postaji, ki bi bili po načrtu združeni v eno samo.

To je eno izmed prvih del, ki bi jih bilo treba napraviti na našem železniškem omrežju. Dejansko postaja na Opčinah ni vredna tega imena. Skoro ne moremo imenovati «postajna poslopja» nekaj barak iz valovite pločevine, v katerih se stiskajo uslužbenci železnice, carine in obmejne policije. Glavno je seveda vprašanje stroškov, ki jih neurejenost na obmejni postaji močno povečuje. To je tem bolj občutno, ker so stroški na obmejnih postajah že tako običajno zelo veliki, če nili ne upoštevamo prekinitev prometa zaradi zatrpanosti postaje.

Poleg tega je sedanja postaja neprimerna že čisto iz estetskega stališča. Ni ravno vseeno, kak vtis dobi tujec, ko prekorači mejo. Mislimo, da napravi barake ne morejo najboljšega vtisa.

Vendar nam tudi ta najnovejša vest agencije «Astra» ne vliva mnogo upanja, da bo to pereče vprašanje kmalu rešeno. Agencija namreč poudarja, da so načrtovalna dela šele v svojem začetnem stanju. Z brzino, s katero se odvijajo take stvari pri nas, ni mnogo upanja, da bi se pričelo kmalu graditi.

MORDA BO NEKOČ VSE PRAV PRIŠLO

IZKORIŠČEVANJE OGNJENIKOV

Do sedaj jih izkoriščajo samo nekateri obupanci za svoj prerani grob

Marsikateri ognjenik se je že unesel, sto in tisočletja so minila od njegovega zadnjega izbruha. Ognjenik je ugasnil. Njegov nekdanji obstoj dokazujejo eruptivne kamenine. Ponekod tudi oblika gore ali otoka. Tudi v Jugoslaviji je bilo v davnih dobah več delujočih ognjenikov. Njihova pohlevnost pa nikdar ni povsem zanesljiva. Japonski vulkan Bandej je miroval polnih tisoč let, pa je v njem nenadno spet nastala strahovita eksplozija (1888), ki mu je v kratkem času odnesla cel vrh. Lava ni pritekla iz žrela. Bil je to le plinski izbruh.

Če podzemlje več ne godrnja, pa marsikje še vedno spušča svojo vročo sapo, paro in pline. Takim krajem pravimo fumarole. Izdatna je njihova vročina, od 800 stop. do 200 stop. C. po Italiji jih je dosti. Če so v vročih parah žveplene spojine, jih imenujemo solfatare. So znatno bolj hladne od prejšnjih, komaj 200 stop do 100 stop. C. V Jugoslaviji imamo solfataro «Duvalo» blizu Ohridskega jezera. Spušča na dan žveplov vodik. Če pa je v fumarolah dosti ogljikovega dio — ali monoksida, so to mofete. Znana mofeta je Pasja jama v Južni Italiji. Po njenem dnu se plazi ogljikov dvokis, zato gre odrasel človek brez skrbi vanjo, pes pa se v njej zaduši.

Fumarol je po svetu dosti. Slovite so na Japonskem in v Novi Zelandiji. Znane so tudi fumarole okoli Neaplja in Rima, redki pa vedo za toskanske fumarole. In vendar nikjer na svetu njihove silne moči niso premagali v tolikšni meri kot v Toskani.

Fumarolska pokrajina se razteza na površju 150 kv. km. Leži okoli 15 km južno od Volterre v Srednji Italiji. Njeni gejziri so svojevrstni. Sestoje iz pare in plina. Vode izmečejo prav malo, medtem ko je para pregreta najmanj za 50 stop. C. Plini pritiskajo iz zemlje s silo 1 kg na ploščinski centimeter. Če pa fumarolo umetno zapro, se pritisk nevarno dvigne skoraj na sto kilogramov. Za to paro vrtajo v zemljo kot za nafto. Zdaj dajejo tamošnji vrtalni rovi okoli milijon kilogramov pare na uro.

Te vulkanske sile so pričeli izkoriščati že leta 1818 ter iz fumarol pridelovati borovo kislino, kar delajo še danes. Zaradi silne množine plinov, ki onemogočajo uporabo kondenzatorjev, je neposredno izrabljanje podzemeljske pare nemogoče. Zatorej segrevajo z naravno paro v posebnih kotlih čisto vodo in njena para je potem napeljana v turbine z nizkim pritiskom. Ne daje pa tako pridobljena energija le električne sile. Tamkajšnje tovarne proizvajajo tudi dragocene kemikalije, predvsem že omenjeno borovo kislino.

Prav tako izpuha Vezuv dan za dnem velikanske množine energije. Je to mogočna zakladnica naravnih sil. Če bi se posrečilo vulkanske moči ukrotiti, bi bila to ogromna korist, vulkanu pa bi bila odvzeta njegova nevarnost.

Italija je revna na premogu, zato se še posebno vneto bavi z mislijo, kako bi izkoristila neizmerne Vezuvove sile. Italijanski znanstveniki so izračunali, da odgovarja množina toplote, ki jo Vezuv letno odpuha v zrak, kurilni vrednosti nad en milijon ton premoga.

Med Vezuvom, 1186 m, in sosednjim Monte Somma, 1120 m, leži strma dolina Atrio del Cavallo. Po načrtu naj bi se tam zgradila elektrarna, ki bi ji vulkanske sile dajale pogon. Od tam nameravajo napasti ognjenik ter poskusiti ukrotiti njegove skrivnostne moči.

Od strani bi zavrtali v mogočni Vezuvov stožec cel cevni sestav iz negorljive in neraztopne snovi do vulkanovega žrela. Od tam bi napeljali visoko napete pline in paro, ki bi nastajali, ko bi tekoča magma pritiskala navzgor. Po posebnih kemijskih postopkih bi te pline vžigali, da bi dajali veliko vročino za pogon plinskih motorjev. Poleg tega bi bilo mogoče zbirati paro, ki zdaj prosto uhaja iz žrela, jo napeljati skozi pregrevalce ter jo izrabiti za pogon parnih turbin. Parne turbine bi poganjale dinamo stroje in ti bi proizvajali dragoceni električni tok.

To so šele namere, pesem bodočnosti, kako bi se dal Vezuv ali kak drug vulkan praktično izrabljati, izkoristiti. Izrabljajo ga pa tudi nekateri obupanci že od davnih dni. Vulkansko žrelo si izbirajo za svoj prezgodnji grob.

V žareči goltanec Etne se je nekako pred 2400 leti vrgel znameniti grški modrijan in učenjak Empedokles. Se zdaj kažejo v bližini planinskega doma, ki je istočasno observatorij, pol kilometra pod Etninim vrhom razvaline zgradbe, v kateri naj bi bil razočarani Empedokles preživel zadnje ure svojega življenja, predno se je odpravil na vrh k ognjenikovemu žrelu.

Tudi o nekaterih drugih ognjenikih poročajo, da se jih poslužujejo v tako žalostne namene ljudje, ki so obupali nad življenjem.

Najznamenitejši med vsemi pa je menda ognjenik Mihara na japonskem otoku Ošima, oddaljenem komaj sto kilometrov od Tokia. Samomor na Mihari je postal moda. Število obupancev, ki se zatekajo vanj, se v zadnjih sedemnajstih letih neverjetno veča. Na stotine Japoncev se je doslej že vrglo v njegovo žrelo. Otok Ošima si je s tem pridobil ne posebno laskav priimek «otok samomorilcev».

Ošima daje videz raja na zemlji. Obdajajo ga topli morski tokovi, zato ga v vsem razkošju pokriva bujno tropsko rastlinje. Sredi otoka se dviga ponosni stožec Mihare. Iz prelestnega raja prehaja svet v peklensko divjino. Japonski samomorilski kandidati radi iščejo divje in veličastno okolje za svoje obupno dejanje. Mihara z okolico je kot ustvarjen za to. Ob poti na vulkan so raztresene ljubke čajne hišice. V njih se zadržujejo kandidati smrti po nekaj dni, srebajo sake, riževo vino, in pisarijo poslovilne pesmi, predno se podajo navzgor k žrelu. Pogosto jim prepevajo gejše žalostinko:

Rodila sem se na Ošimi
pod ognjem božanskim
Mihare,
zato v drobnem srcu živ
plamen
brezkončno žareči me tare.

Človekoljubna društva vabijo obupance k premisleku na posebnih tablah, ki so postavljene vzdolž poti na ognjenik, oblast si prizadeva za vsako življenje posebej, a vse to marsikaterega obupanca ne zadrži pred nesrečnim dejanjem. Seveda tudi radovednežev na Ošimi in na Mihari ne manjka, da bi uživali ob tuji nesreči. Trumoma romajo na otok in na ognjenik v tihem upanju na izreden doživljaj. V tem je človeštvo po vsem svetu enako.

VIKTOR PIRNAT

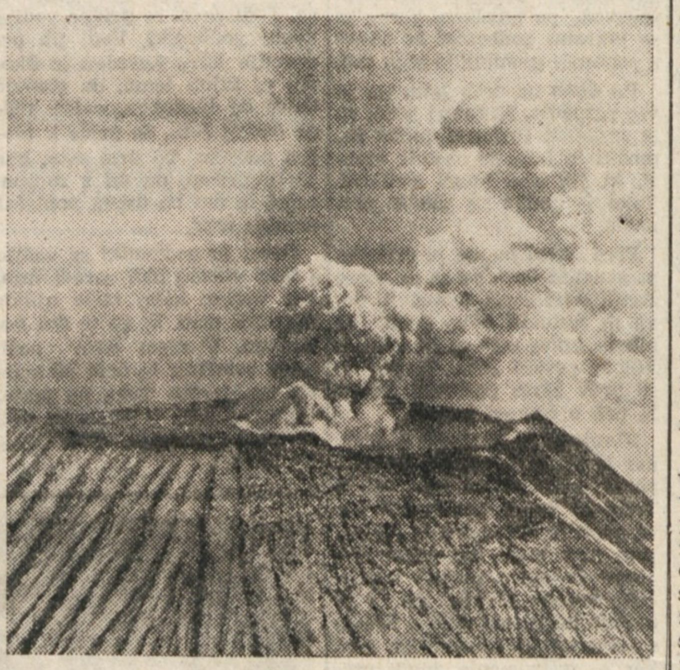

Stožec Vezuva.

DANILO KORENIKOV

Pot do naše zastave

1.

Iz mirnih in lepih sanj nas je 2. oktobra 1943 prebudil Emilov glas: «Dokler smo bili v taborišču, je bilo vredno čim več spati, a zdaj se mi zdi škoda zgubljati čas. Ali ste že pozabili, da smo «ameriški padalci», ki osvobajajo preljubo Italijo? Oštro! Svoboda je pa lepa reč in je vredno, da jo sedaj čimbolj uživamo!»

«Orkafiks!» se je s slame oglasil Franc, «bi vsaj malo tiše govoril, ali ne vidiš Danila in Branka, kako se muzata? Gotovo sanjata o tisti črnooki deklici, ki je v Forinu poklonila šop cvetja grdemu dolginu iz Trsta in ne lepemu Vipavcu, čeprav jo je ta z očmi kar požiral.»

«He, he, he!» se je posmejal Branko, «ni bilo tako hudo ne, lepa pa je le bila, ne?»

«Misli si, Branko», sem se pošalil, «ako smo bili grdi in razcapani tako dobrodošli, kako bomo šele, ko se vrnemo iz Monteforte lepi in speglani!» Pri teh besedah so bili že vsi pokonci in so začeli spravljati svoje stvari, le Franc me je še špiknil: «Orkafiks, te že spet vleče k babam.»

Take in podobne so veselo letele na račun enega in drugega. Kdo bi v nas in naših obrazih spoznal one slovenske internirance, ki so še pred 20 dnevi bili zastraženi v koncentracijskem taborišču Monteforte? V mislih sem nehote preletel dogodke zadnjih 20 dni in se mi skoraj ni zdelo res, da je vse, kar sem 5 let kasneje napisal pod naslovom «Kako sem bil dvakrat ameriški padalec», resnica, ki smo jo tovariši tako živo doživljali. Pred očmi so se mi prikazale slike treh dolgih let, ki sem jih preživel s Francem, Emilom, Jožkom, Brankom in Karlom v internaciji. Šlo je v trenutku skozi spomin kot filmski trak: kvestura v Trstu, Coroneo, internacija v Južni Italiji, beg iz internacije, dogodki v gozdu Brecelle, prehod nemško-ameriške črte, sprejem pri zaveznikih, povratek v Monteforte, prihod na gozdnati hrib Brecelle in končno mirni počitek na seniku kmeta Feliceja ter veselo uživanje svobode v jutranji zarji, ki nas je prebudila tako daleč od naših domov.

Kakor rečeno in sklenjeno, smo bili namenjeni v vas Monteforte, da poiščemo svoje stvari, ki smo jih pred begom poskrili v bližini koncentracijskega taborišča, v katerem smo bili zaprti tri neskončna leta. Bili smo precej razcapani in zamazani v starih oblekah, ki so nas na nas prestale toliko neprilik v zadnjih dneh. Ni čuda, da smo bili zadovoljni ob misli, da se po tolikem času vendarle zopet pošteno umijemo in preoblečemo v obleko, ki smo jo pred begom iz taborišča skrili z upanjem, da jo pozneje zopet dobimo. Po kratkem zajtrku smo bili kaj kmalu zopet na poti in smo se le bežno ozrli po gostoljubni koči in po malem Feličejevem vnuku, ki nam je veselo mahal v slovo. Ura, ki mu jo je daroval Jožko, se mu je blestela na roki, in prepričan sem, da je bil v onih trenutkih najsrečnejši človek na svetu.

Čudni občutki so me obdajali, ko smo dospeli do kraja na hribu, od koder se je videlo na stari grad Monteforte in na stavbo, kjer je bilo koncentracijsko taborišče. Tudi ostali tovariši so obmolknili in se zdramili le ob besedah Franca: «Orkafiks, mislim, da ne bomo čakali, da nam pride Monteforte naproti, ali pa kakor ta «oštja» od Danila misli, da mu bo še katera polagala cvetje v naročje. Mene bolj mika, da bi pogledal, ali je tisto prase od komandanta živ in ali bo imel korajžo nam kaj bleknitl, ko nas zagleda.»

«He, he, he,, komandant taborišča! Kdo ve, ali mu je že uspelo oprati hlače, zdi se mi, da do tu diši po njegovem junaškem strahu.» Tem Brankovim besedam je sledil smeh, resni obrazi so se razvedrili in pogumno smo jo mahali po stezi v gosjem redu, da zopet vidimo toliko zasovraženo taborišče in morda tudi gnusnega fašista, ki je bil v tem taborišču še pred dnevi tako gostobeseden, a tudi tako strahopeten komandant. Med ugibanjem in razgovorom smo se res kmalu znašli pred glavnim vhodom koncentracijskega taborišča Monteforte. Debelo so nas pogledali službujoči orožniki in med njimi je bil edino eden, ki si je upal, nagovoriti nas in pozdraviti. Bil je to starejši človek, ki so ga med vojno ponovno poklicali v službo in ki se je vedno dobro in vljudno vedel do nas. Seveda le v kolikor mu je to dovolil tedanji komandant taborišča, ki je bil zagrizen fašist in še bolj zagrizen naš sovražnik. Večkrat se je pripetilo, da smo našli v smeteh koščke pisem, ki so nam jih pisali domači, in ki jih nismo nikoli dobili, ker jih je komandant osebno raztrgal samo zaradi tega, ker so bili pisana v slovenščini. Seveda se nismo mnogo zmenili za orožnike in smo jo kar mahnili v stavbo, da si uredimo postelje in vse ostalo, kar smo imeli za potrebno. V taborišču smo srečali nekaj starih sotrpinov, ki zdradi starosti in bolezni niso mogli pred dnevi pobegniti; Nemci pa se tudi niso dosti menili zanje, ker so pač imeli druge skrbi ob hitrem umiku proti severu. Hitro nam je potekel dan in ker smo bili potrebni počitka, smo kmalu legli.

Drugi dan je bila nedelja, ki smo jo izbrali, da smo obiskali razne znance v vasi, ki so nas navdušeno sprejemali ter vse vprek govorili, da so nas vedno razumeli in vedno bili z nami. Stari Gennaro je bil posebno gostobeseden in si nisem mogel kaj, da mu ne bi dejal: «Gennaro, sedaj je pa čas, da odložite črno srajco, sicer vam ne bodo zavezniki verjeli, da ste naš prijatelj.»

«Saj bi jo, dragi gospod, ali kaj, ko nimam druge, pa tudi jih itak še dosti vidi ...»

Starček nas je spravil v dobro voljo, ki se je še povečala, ko smo po dolgem iskanju in pozdravljanju, povpraševanju in zbarantanju zopet prišli do svoje prtljage, ki smo jo imeli skrito po hišah. Edini Karel je imel smolo, je bil Karel, ki so mu Nemci vse pokradli, vse njegovo imetje so bili trije novi robci, ki mu jih je iz usmiljenja darovala neka žena, kateri je on prej časom pouceval sina ter mu pomagal kot študentu pri učenju nemščine. Vse je revež prenašal z vdanostjo, a ko je zvečer ugotovil, da so mu tudi robčki izginili z vrta, kjer jih je bil opral in dal sušiti, je njegova jeza dosegla vrhunec. Vsi so začudeno poslušali njegovo fiksanje in robantenje. Vse je vedno nekako mirno prenašal in trpel, toda videlo se je, da so mu v trenutku živci odpovedali in ni mogel kaj, da ne iztrese zadrge svojega toliko let zadrževanega srda. Branko se je pa dobro zabaval, a namignil smo mu, naj pusti Karla na miru, ker edino tako bo zadeva čim prej končana. Res se je tudi Karel pomiril in v temnih očeh smo kmalu zaspali.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST